

Kriminaliteta v Sloveniji leta 2016¹

Branko Japelj²

V prispevku so prikazani podatki o kriminaliteti, ki jo je v letu 2016 obravnavala slovenska policija, pa tudi spremembe in dejavniki, ki so vplivali na njeno delo. Statistični podatki obsegajo samo policiji znana, tj. prijavljena in odkrita kazniva dejanja, zato v celoti ne odražajo varnostnih razmer v državi v preteklem letu. Boj proti gospodarski kriminaliteti je bila ena od prednostnih nalog policije, še zlasti na področjih z večjim tveganjem za pojav gospodarskih in korupcijskih kaznivih dejanj (bančništvo, javna pooblastila, zdravstvo, zaščita finančnih interesov EU). Nacionalni preiskovalni urad je preiskoval zahtevne in kompleksne oblike kaznivih dejanj na škodo bančnega sektorja in kazniva dejanja korporacijske kriminalitete v povezavi z zlorabami finančnih instrumentov, prevzemi gospodarskih družb, dokapitalizacijami in drugimi nezakonitimi transakcijami. S projekti evropske multidisciplinarne platforme za boj proti kriminaliteti (EMPACT) in v sodelovanju z Europolom ter drugimi tujimi in domačimi organi se je policija zoperstavljala organizirani mednarodni kriminaliteti in drugim hudim oblikam kriminalitete.

Slovenska policija je leta 2016 obravnavala 61.574 (68.810) kaznivih dejanj, kar je za 10,5 % manj kot leto prej. Delež kaznivih dejanj, odkritih z lastno dejavnostjo, se je zmanjšal s 15,2 % na 13,5 % ali za 1,7 odstotne točke, delež preiskanih kaznivih dejanj pa z 52,0 % na 48,3 % ali za 3,7 odstotne točke. S kaznivimi dejanji je bilo po oceni policije povzročene za 590,9 (454,9) milijona evrov škode ali za 29,9 % več. Policija je obravnavala za 18,8 % manj kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete. Njen delež v celotni kriminaliteti se je zmanjšal z 18,2 % na 16,2 %. Kaznivih dejanj splošne kriminalitete je bilo za 8,7 % manj, preiskanih pa je bilo za 42,1 % (45,6 %). Obseg kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost se je povečal za 38,0 %, obseg mladoletniške kriminalitete se je zmanjšal za 3,0 %. S področja organizirane kriminalitete je policija obravnavala za 1,6 % več kaznivih dejanj. Desetletna primerjava je pokazala, da se je število kaznivih dejanj, preiskanih kaznivih dejanj in tudi kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija, v zadnjih dveh letih občutno znižalo.

Ključne besede: kriminaliteta, statistični podatki, kazniva dejanja, policija, policijsko delo, Slovenija

UDK: 343.3/.7(497.4)"2016"

1 Uvodna metodološka pojasnila

V poročilu o delu policije za leto 2016 predstavljeni statistični podatki so večinoma pridobljeni iz aplikacije *Statistika za letna in polletna poročila*. Tokrat je poročilo pripravljeno po novi metodologiji obdelave statističnih podatkov, katerih vrednosti v nekaterih delih ne moremo primerjati s starimi bazami podatkov. V poročilu se nekateri primerjalni statistični podatki iz preteklih let zaradi spremenjene metodologije zajemanja in prikazovanja razlikujejo od podatkov v prejšnjih letnih poročilih. Podatki so bili zamrznjeni in policijskim enotam dostopni na intranetu 11. 2. 2017, zato ne vključujejo podatkov, ki so bili v računalniški sistem vneseni pozneje. Napake so se odpravljale do 23. 2. 2017, ko se je baza ponovno

zamrznila. Po tem datumu se baza podatkov ni več spreminjala. Pri prikazanih statističnih podatkih, ki niso bili pridobljeni iz te aplikacije, so navedeni viri in datumi njihove pridobitve.

Posamezne kategorije podatkov, preglednice in grafiko, za katere so potrebna dodatna metodološka pojasnila, so označeni z zvezdico, pojasnila pa so navedena pod njimi.

Druga metodološka pojasnila:

– v poročilu so prikazana kazniva dejanja, razen kaznivih dejanj v cestnem prometu in kaznivih dejanj, ki se preganjajo na predlog in pri katerih je oškodovanec že ob podaji ovadbe odstopil od pregona (pisna izjava o umiku ali izjava o umiku predloga za pregon);

– preiskana kazniva dejanja so tista, pri katerih je bil osumljenec znan že ob prijavi ali odkritju kaznivega dejanja ali pa ga je policija odkrila pozneje;

– kršitve zakonodaje o cestnem prometu niso vključene v kršitve predpisov o javnem redu;

¹ Pri pripravi gradiv za poročilo so sodelovali vodje sektorjev, centrov, oddelkov in ostali zaposleni v UKP GPU.

² Mag. Branko Japelj, direktor Uprave kriminalistične policije Generalna policijska uprava, Ministrstvo za notranje zadeve, Ljubljana, Slovenija. E-pošta: branko.japelj@policijska.si

– oznaka »0« v preglednicah pomeni, da pojav ni bil evidentiran, oznaka »–« pomeni, da pojava ni mogoče več opazovati ali se ni ugotavljal (zakonske spremembe, sprememba metodologije evidentiranja), oznaka »...« pa pomeni, da izračun, izražen v %, ni smiseln, pri čemer se upoštevajo:

- ⇒ načelo kumulative (seštevek deležev določene celote v obravnavanem in primerjalnem obdobju je manjši od 100),
- ⇒ velik porast – več kot 150,0 %,
- ⇒ velik padec – več kot 80,0 % (MNZ, Policija, 2017: 6).

Statistični podatki obsegajo samo policijski znana, tj. prijavljena in odkrita kazniva dejanja, zato ne odražajo v celoti varnostnih razmer v letu 2015. Obstaja namreč t. i. temno polje kriminalitete, o katerem policijska statistika ne govori. Poleg kriminogenih dejavnikov vplivajo na število kaznivih dejanj učinkovitost policije in drugih organov pri odkrivanju teh dejanj, prednostni vrstni red pri delu, pripravljenost žrtev ali oškodovancev za prijavljanje kaznivih dejanj, kazenska materialna in procesna zakonodaja ter ne nazadnje tudi način statističnega prikazovanja podatkov (Ferme in Kebe, 2012; Kolenc, Kebe in Bukovnik, 2013; Lukan, 2007, 2008, 2009; Lukan in Kolenc, 2010).

Zaradi razlik med državami v kazenski zakonodaji, organiziranosti organov pregona, pravil statističnega evidentiranja in prikazovanja statističnih podatkov in drugih vzrokov podatki o kriminaliteti niso neposredno mednarodno primerljivi (Aebi et al., 2010; Clarke, 2013). V strokovnih publikacijah se z ustreznimi metodološkimi pojasnili v strokovnih statističnih publikacijah primerjajo podatki o številu kriminalitete, bolj kot številke in deleži pa se primerjajo trendi. Bolj primerljive kakor kriminalitetne statistike so viktimološke ankete in mednarodne samonaznanitvene (angl. *self-reported*) študije o delinkvenci (Aebi et al., 2010). V nekaterih razvitih državah pa uporabljajo za spremljanje gibanja kriminalitete sistem kriminalitetnih indeksov (Svetek, 2006) ter indekse varnosti (angl. *safety index*).³

V Evropi velja opozoriti na kriminalitetni statistiki Sveta Evrope European Sourcebook (University of Lausanne, 2015) in Evropske komisije Eurostat (European Commission, 2016), ki zajemata države članice EU, države kandidatke ter države Efte in EGP.

2 Splošne značilnosti dela policije pri preiskovanju kriminalitete

Pri odkrivanju in preiskovanju kriminalitete je boj proti gospodarski kriminaliteti ena od prednostnih nalog policije, še zlasti na področjih z večjim tveganjem za pojav gospodarskih in korupcijskih kaznivih dejanj (bančništvo, javna pooblastila, zdravstvo, zaščita finančnih interesov EU). Policija je prednostno obravnavala kazniva dejanja, pri katerih so bile hudo kršene pravice delavcev in ranljivih skupin, hkrati pa jih je tudi ozaveščala o njihovih pravicah.

S projekti EMPACT, tj. evropsko večdisciplinarno platformo za boj proti kriminaliteti, in v sodelovanju z Europolom ter drugimi tujimi in domačimi organi se je nadaljeval boj proti organizirani kriminaliteti in drugim hudim oblikam kriminalitete. Sodelovanje z državami članicami EU in Europolom je bilo intenzivno pri izmenjavi informacij ter načrtovanju skupnih dejavnosti v posameznih projektih, in sicer: kokain/heroin, orožje, nezakonite migracije, trgovina z ljudmi, odkrivanje in preiskovanje zlorab plačilnih kartic ter goljufij z udeležbo neplačujočih gospodarskih subjektov v EU, preprečevanje dejavnosti mobilnih organiziranih kriminalnih združb, ki izvršujejo premoženjska kazniva dejanja, kibernet-ska kriminaliteta – vdori v računalniške sisteme in spolno izkoriščanje otrok prek svetovnega spleta. S tujimi varnostnimi organi je bilo izvedenih več skupnih preiskav organiziranih kriminalnih združb.

Policija je v letu 2015 uradno vzpostavila povezavo z Interpolovim sistemom ICSE DB (slov. Mednarodna zbirka posnetkov spolno izkoriščanih otrok), katere namen je ugotavljanje identitete in zaščita otrok po vsem svetu. Rezultati so že vidni, saj je na podlagi tega v letu 2016 ugotovila identiteto kar 73 (oziroma 87,2 %) otrok žrtev internetnih zlorab ter poskrbela za njihovo zaščito oziroma podporo.

Policija je nadaljevala odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj v škodo bančnega sistema. Nadaljevala se je tudi operacionalizacija projekta PNR za obdelavo podatkov o letalskih potnikih, ki je namenjen zaznavanju, preprečevanju in odpravljanju posledic radikalizacije.

Prioritete dela NPU so preiskave zahtevnih in kompleksnih oblik kaznivih dejanj, ki so bile storjene v škodo bančnega sektorja (zlasti notranja bančna kriminaliteta), in drugih kaznivih dejanj korporacijske kriminalitete v povezavi z zlorabami finančnih instrumentov, prevzemi gospodarskih družb, dokapitalizacijami in drugimi nezakonitimi transakcijami.

Znotraj procesa razvoja nacionalnega kriminalističnega obveščevalnega modela so se nadaljevale dejavnosti na zako-

³ Več o merjenju kriminalitete, o razlikah med uradno in drugo (vzročno) statistiko, o razvoju statistike kriminalitete, pglavitnih virih in kakovosti njenega merjenja kriminalitete Sloveniji, mednarodni statistiki kriminalitete v Brvar (2013).

nodajnopravnem področju in na področju organizacijskega prilagajanja strukture policije. Pripravljeni so bili programi usposabljanj za kriminalistično obveščevalno dejavnost. Prav tako se je nadaljevalo delo pri pripravi ocene ogroženosti zaradi hudih oblik organizirane kriminalitete (SOCTA 2017) (MNZ, Policija, 2017: 17).

Forenzična znanost je v zadnjih dveh desetletjih doživela izjemen razmah in hiter napredek, ki danes omogoča, da se preiskave kaznivih dejanj opravljajo hitreje, učinkoviteje in zanesljiveje kot kdaj prej. Prav zato vsaka policija potrebuje moderen in dobro opremljen laboratorij, ki lahko v vsakem trenutku opravi forenzične preiskave, nujne za pojasnitev kaznivega dejanja in prijetje storilca. S takšnim laboratorijem se že dobro leto ponaša tudi slovenska policija. Nacionalni forenzični laboratorij z ustrezno laboratorijsko infrastrukturo omogoča varno delo po akreditiranih ter mednarodno priznanih metodah in standardih, zato mu je tudi v letu 2016 uspelo zadržati obseg akreditacije po standardu ISO/IEC 17025:2005, in to kar na vseh dosedanjih področjih preizkušanja. Skupaj je akreditiranih 17 metod. Nadaljuje se tudi izvajanje EU-projektov. Prvi, RESPONSE, analizira nove psihoaktivne substance z namenom zgodnjega odkrivanja nevarnih drog in zaščite uporabnikov, drugi, SEDY, pa je namenjen analizi varnostnih barvil (MNZ, Policija, 2017: 34).

Kriminalistična obveščevalna dejavnost je znotraj svojega poslanstva podpirala procese preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja organizirane in drugih hudih oblik kriminali-

tete. Operativna kriminalistična obveščevalna dejavnost je s svojimi izdelki prispevala k učinkovitejšemu usmerjanju kompleksnejših preiskav organizirane, gospodarske in premoženjske kriminalitete ter s terorizmom povezanih kaznivih dejanj. Strateška kriminalistična obveščevalna dejavnost je bila vpeta v zaključne procese priprav Ocene ogroženosti EU zaradi hudih in organiziranih oblik kriminalitete 2017, iz priporočil pa bo izhajal naslednji Politični cikel EU za boj proti hudim in organiziranim oblikam kriminalitete. Nadaljevala se je krepitev sodelovanja z drugimi ustanovami na nacionalni ravni in ravni EU, poglobljalo se je tudi sodelovanje s sorodnimi enotami varnostnih organov držav članic EU ter držav zahodnega Balkana (MNZ, Policija, 2017: 37).

3 Odkrivanje in preiskovanje kriminalitete

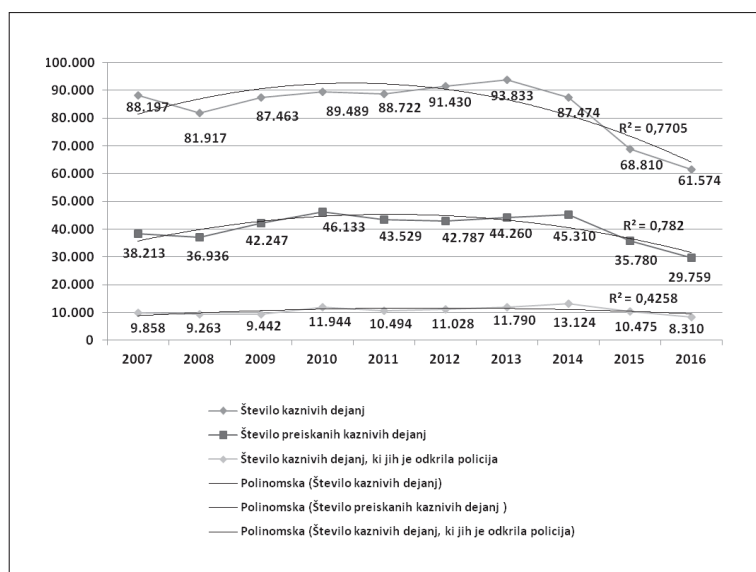
V letu 2016 je policija državnemu tožilstvu poslala kazenske ovadbe ali poročila v dopolnitev kazenskih ovadb po devetem odstavku 148. člena Zakona o kazenskem postopku (ZKP, 2014) za 61.574 (68.810) kaznivih dejanj, storjenih v tem letu in prejšnjih letih (v nadaljnjem besedilu: kazniva dejanja), kar je 10,5 % manj kot leta 2015. S kaznivimi dejanji je bilo po oceni policije povzročene za 590,9 (454,9) milijona evrov škode, kar je za 29,9 % več kot lani. Povečala se je predvsem škoda, povzročena s kaznivimi dejanji gospodarske kriminalitete, posledica pa so večja škoda pri kaznivih dejanjih povzročitve stečaja z goljufijo ali nevestnim poslovanjem ter goljufije.

Tabela 1: Kazniva dejanja, preiskana kazniva dejanja in kazniva dejanja, ki jih je odkrila policija 2007–2016 (MNZ, Policija, 2017)

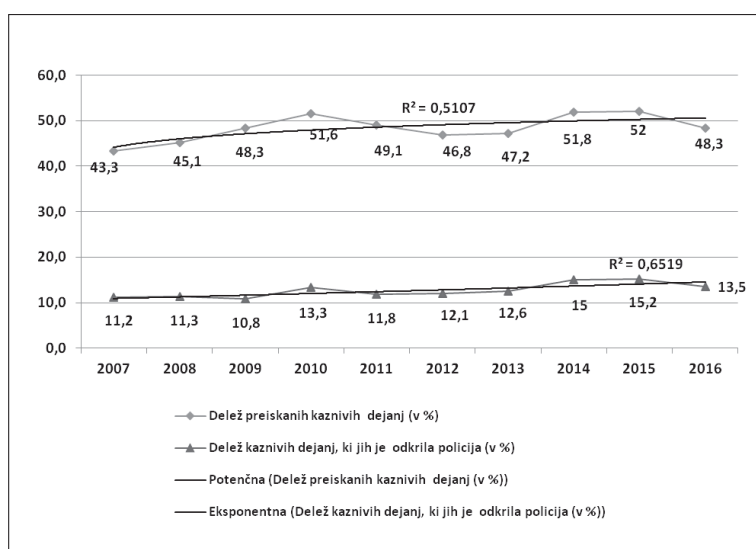
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Število kaznivih dejanj	88.197	81.917	87.463	89.489	88.722	91.430	93.833	87.474	68.810	61.574
Število preiskanih kaznivih dejanj	38.213	36.936	42.247	46.133	43.529	42.787	44.260	45.310	35.780	29.759
Delež preiskanih kaznivih dejanj [v %]	43,3	45,1	48,3	51,6	49,1	46,8	47,2	51,8	52,0	48,3
Število kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija	9.858	9.263	9.442	11.944	10.494	11.028	11.790	13.124	10.475	8.310
Delež kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija [v %]	11,2	11,3	10,8	13,3	11,8	12,1	12,6	15,0	15,2	13,5

Delež kaznivih dejanj, odkritih z lastno dejavnostjo, se je zmanjšal za 1,7 odstotne točke, in sicer s 15,2 % na 13,5 %, delež preiskanih kaznivih dejanj pa za 3,7 odstotne točke, tj. z 52,0 % na 48,3 % (MNZ, Policija, 2016: 21).

Iz grafa 1 je razvidno, da so števila kaznivih dejanj, preiskanih kaznivih dejanj in tudi kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija, v desetletnem obdobju nihala, medtem ko se je njihovo število v zadnjih dveh letih občutno znižalo.

Graf 1: Trendi kaznivih dejanj, preiskanih kaznivih dejanj in kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Graf 2: Trend preiskananosti in lastne dejavnosti 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2013; MNZ, Policija, 2017)

V obdobju 2007–2016 sta leta 2016 delež preiskanih kaznivih dejanj in tudi delež kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija, primerljiva z obdobjem 2009 do 2010 (graf 2). V primerjavi z letom 2007 je preiskanost višja za 5 odstotnih točk, delež kaznivih dejanj, ki jih je policija odkrila z lastno dejavnostjo, pa za 2,3 odstotne točke.

PU Ljubljana je obravnavala 45,8 % (45,4 %) vseh kaznivih dejanj, PU Maribor pa 12,3 % (12,8 %). Najmanj jih je obravnavala PU Murska Sobota, in sicer 4,0 % (4,3 %). V primerjavi z letom 2015 se je število kaznivih dejanj povečalo na območju PU Novo mesto, za 12,7 %, in PU Nova Gorica, za 16,5 %. Najbolj, za 39,4 %, se je to število zmanjšalo na območju PU Koper.

GPU je obravnavala 139 (84) kaznivih dejanj ali 65,5 % več kot leta 2015, od tega NPU 131 (75) ali 74,7 % več. Pri NPU je preiskanost kaznivih dejanj 98,5-odstotna (96-odstotna). Škoda, povzročena s kaznivimi dejanji, za katera je NPU vložil kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev, je bila ocenjena na 115,0⁴ (130,2) milijona evrov ali 11,7 % manj. NPU je ovadil 39,1 % več fizičnih oseb (tabela 3). Povečanje števila omenjenih kaznivih dejanj je posledica večjega števila obravnavanih kaznivih dejanj organizirane kriminalitete. Pri posameznih kaznivih dejanjih bančne in gospodarske kriminalitete je bilo udeleženih tudi več sotorilcev, napeljevalcev in pomagačev, kar je razlog za večje število ovadenih oseb.

Tabela 2: Kazniva dejanja po enotah 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 51)

Enota	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število preiskanih kaznivih dejanj		Delež preiskanih kaznivih dejanj [v %]		Število kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija		Delež kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija [v %]	
	2015	2016		2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
PU Celje	6.685	6.770	1,3	3.825	3.993	57,2	59,0	954	1.088	14,3	16,1
PU Koper	6.903	4.180	-39,4	4.752	1.889	68,8	45,2	3.333	517	48,3	12,4
PU Kranj	5.332	4.541	-14,8	2.900	2.123	54,4	46,8	829	773	15,5	17,0
PU Ljubljana	31.238	28.174	-9,8	13.458	11.502	43,1	40,8	1.824	2.494	5,8	8,9
PU Maribor	8.812	7.601	-13,7	4.754	3.849	53,9	50,6	1.475	938	16,7	12,3
PU M. Sobota	2.973	2.442	-17,9	2.145	1.657	72,1	67,9	553	561	18,6	23,0
PU N. Gorica	2.156	2.511	16,5	1.155	1.318	53,6	52,5	432	273	20,0	10,9
PU N. mesto	4.627	5.216	12,7	2.710	3.295	58,6	63,2	1.013	1.548	21,9	29,7
GPU	84	139	65,5	81	133	96,4	95,7	62	118	73,8	84,9
Skupaj	68.810	61.574	-10,5	35.780	29.759	52,0	48,3	10.475	8.310	15,2	13,5

Tabela 3: Kazniva dejanja, za katera je NPU vložil kazensko ovadbo ali poročilo v dopolnitev kazenske ovadbe 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 51)

Vrsta kriminalitete	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število preiskanih kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število ovadenih osumljencev	
	2015	2016		2015	2016		2015	2016
Celotna	75	131	74,7	72	129	79,2	192	267
splošna	13	63	...	12	61	...	34	97
gospodarska	62	68	9,7	60	68	13,3	158	170
Organizirana	12	57	...	11	57	...	27	94
Tipična korupcijska kazniva dejanja	6	5	...	6	5	...	11	16

⁴ Podatek GPU UKP NPU, pridobljen 28. 2. 2017

Kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev so policisti vložili zoper 15.318 (15.633) oseb ali 2,0 % manj. Še vedno so prevladovali moški, zmanjšal se je delež ovadenih žensk: za 0,9 odstotne točke. Med ovadenimi so prevladovali slovenski državljani, za 0,2 odstotne točke pa se je zmanjšal delež ovadenih državljanov drugih držav. Povečal se je delež starejših ovadenih oseb, in sicer v primerjavi z letom 2015 za 0,9 odstotne točke. Ovadenih je bilo 960 (1.088) pravnih oseb ali 11,8 % manj (MNZ, Policija, 2017: 21).

S kaznivimi dejanji je bilo oškodovanih 35.669 (35.560) fizičnih oseb ali 0,3 % manj in 7.209 (6.941) pravnih oseb ali 3,9 % več (MNZ, Policija, 2016: 21). V primerjavi z letom 2015 se razmerja niso podrla. Pri ovadenih osebah je bilo razmerje med moškimi in ženskami 4:1, pri oškodovancih kaznivih dejanj pa 3:2. Tako kot leta 2015 so tudi v letu 2016 med najpogostejše ovadenimi prevladovale osebe, stare od 31 do 40 let, med oškodovanimi pa stare več kot 51 let.

Tabela 4: Struktura ovadenih oseb 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 54)

Struktura	2015		2016		Porast/upad [v %]
	število oseb	delež [v %]	število oseb	delež [v %]	
Spol	15.633	100,0	15.318	100,0	-2,0
moški	12.292	78,6	12.183	79,5	-0,9
ženski	3.341	21,4	3.135	20,5	-6,2
Starost	15.633	100,0	15.318	100,0	-2,0
od 14 do 17 let	821	5,3	779	5,1	-5,1
od 18 do 20 let	876	5,6	814	5,3	-7,1
od 21 do 30 let	3.434	22,0	3.230	21,1	-5,9
od 31 do 40 let	4.095	26,2	4.087	26,7	-0,2
od 41 do 50 let	3.120	20,0	3.047	19,9	-2,3
od 51 let in več	3.287	21,0	3.361	21,9	2,3
Državljanstvo	15.633	100,0	15.318	100,0	-2,0
Slovenija	13.160	84,2	12.940	84,5	-1,7
države EU	967	6,2	935	6,1	-3,3
druge države	1.506	9,6	1.443	9,4	-4,2
Celotna kriminaliteta	15.633	100,0	15.318	100,0	-2,0
splošna	12.919	82,6	12.986	84,8	0,5
gospodarska	2.714	17,4	2.332	15,2	-14,1
Organizirana	245	1,6	236	1,5	-3,7
Mladoletniška	993	6,4	969	6,3	-2,4
Pravne osebe	1.088	100,0	960	100,0	-11,8

Tabela 5: Struktura oškodovanih oseb 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 54)

Struktura	2015		2016		Porast/upad [v %]
	število oseb	delež [v %]	število oseb	delež [v %]	
Spol	35.560	100,0	35.669	100,0	0,3
moški	20.904	58,8	21.667	60,7	3,7
ženski	14.656	41,2	14.002	39,3	-4,5
Starost	35.560	100,0	35.669	100,0	0,3
od 0 do 17 let	2.056	5,8	2.171	6,1	5,6
od 18 do 20 let	1.311	3,7	1.271	3,6	-3,1
od 21 do 30 let	6.005	16,9	5.428	15,2	-9,6
od 31 do 40 let	7.471	21,0	7.546	21,2	1,0
od 41 do 50 let	7.063	19,9	7.192	20,2	1,8
od 51 let in več	11.654	32,8	12.061	33,8	3,5
Državljanstvo	35.560	100,0	35.669	100,0	0,3
Slovenija	32.378	91,1	32.246	90,4	-0,4
države EU	1.309	3,7	1.179	3,3	-9,9
druge države	1.873	5,3	2.244	6,3	19,8
Celotna kriminaliteta	35.560	100,0	35.669	100,0	0,3
splošna	31.762	89,3	31.931	89,5	0,5
gospodarska	3.798	10,7	3.738	10,5	-1,6
Organizirana	52	0,1	32	0,1	...
Mladoletniška	614	1,7	626	1,8	2,0
Pravne osebe	6.941	100,0	7.209	100,0	3,9

Policija je pridobila odredbe za izvedbo 1.278 (1.278) prikritih preiskovalnih ukrepov, od tega 566 (485) za pridobitev podatkov o prometu v elektronskem komunikacijskem

omrežju (ZKP, 2014: 149. b-člen, 1. odst.) zoper 331 (256) oseb in 721 (793) za izvedbo drugih preiskovalnih ukrepov zoper 249 (255) oseb (MNZ, Policija, 2017: 25).

Tabela 6: Preiskovalna dejanja in drugi ukrepi pri preiskovanju kaznivih dejanj 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 61)

Preiskovalna dejanja in drugi ukrepi pri preiskovanju	2015	2016	Porast/upad [v %]
Število ogledov kraja kaznivega dejanja	15.978	16.491	3,2
Število hišnih preiskav	1.452	1.497	3,1
Število osebnih preiskav	137	163	19,0
Število zasegov predmetov	11.850	12.011	1,4
Število policijskih zaslišanj	736	686	-6,8
Število pridobitev podatkov o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju	485	566	16,7
Število drugih prikritih preiskovalnih ukrepov	793	721	-9,1
Število oseb, zoper katere je bila odrejena pridobitev podatkov o prometu v elektronskem komunikacijskem omrežju	256	331	29,3
Število oseb, zoper katere so bili odrejeni drugi prikriti preiskovalni ukrepi	255	249	-2,4

Med prejetimi anonimnimi e-prijavami je bilo 479 (716) uporabnih (navedeni so bili konkretni inkriminirajoči dogodki in podatki, ki so omogočili nadaljnjo preiskavo), od tega 102 (96) o korupciji, 130 (147) o nasilju v družini, 14 (185) o trgovini z ljudmi, 56 (112) o pogrešanih in iskanih osebah ter 177 (176) o prepovedanih drogah⁵ (MNZ, Policija, 2016: 25).

4 Delo po posameznih področjih kriminalitete

Slovenska policija deli kriminaliteto na splošno in gospodarsko. Organizirano kriminaliteto sestavljajo kazniva dejanja splošne in gospodarske kriminalitete, ki so po ugotovitvah

do 17 let. Posebej se prikazuje t. i. posebne oblike kriminalitete, ki so statistično sicer zajete pri splošni ali gospodarski kriminaliteti (Ferme in Kebe, 2012; Kolenc et al., 2011, 2013; Lukan, 2009; Lukan in Kolenc, 2010).

4.1 Splošna kriminaliteta

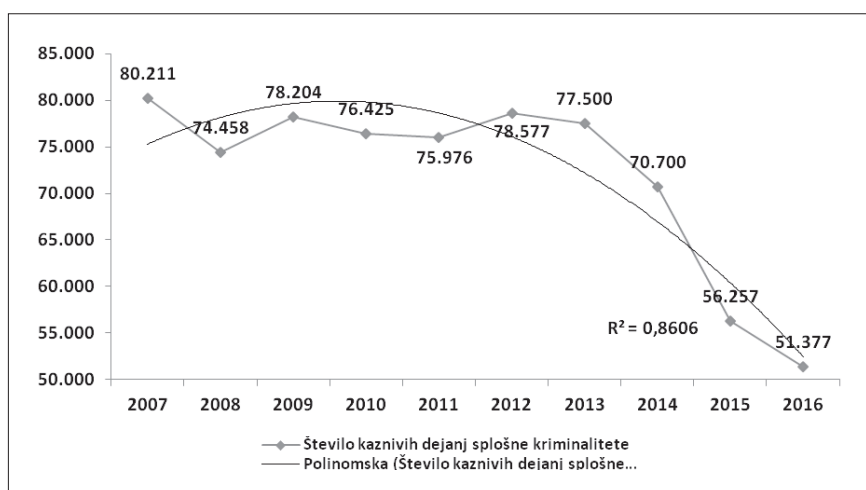
Obravnavanih je bilo 51.377 (56.257) kaznivih dejanj splošne kriminalitete ali 8,7 % manj kot leta 2015, preiskanih pa jih je bilo 42,1 % (45,6 %)⁶ (MNZ, Policija, 2017: 22). Iz grafa 3 je mogoče razbrati, da je število kaznivih dejanj v letu 2016 najnižje v desetletnem obdobju, saj je za kar 35,9 % nižje kot leta 2007 (80.211), kar je posledica različnih dejavnikov

Tabela 7: Vrsta kriminalitete 2007–2016 (MNZ, Policija, 2017).

Kriminaliteta	Število kaznivih dejanj									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Celotna	88.197	81.917	87.463	89.489	88.722	91.430	93.833	87.474	68.810	61.574
splošna	80.211	74.458	78.204	76.425	75.976	78.577	77.500	70.700	56.257	51.377
gospodarska	7.986	7.459	9.259	13.064	12.746	12.853	16.333	16.774	12.553	10.197
Organizirana	293	359	413	352	318	524	483	382	387	403
Mladoletniška	2.596	2.352	2.316	2.150	2.007	1.827	2.026	1.909	1.308	1.269

policistov posledica organiziranega kriminalnega delovanja. Mladoletniška kriminaliteta obsega predvsem kazniva dejanja splošne kriminalitete, za katera so ovadene osebe, stare od 14

med drugim tudi povečanega števila poostrenih nadzorov policije na varnostno obremenjenih območjih.

Graf 3: Trend splošne kriminalitete 2007–2016 (Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

⁵ Podatki GPU UKP, sistem anonimne e-prijave na spletni strani policije, pridobljeni 14. 2. 2017.

⁶ Podatek UKP iz zamrznjene baze policije, pridobljen 23. 2. 2017.

Kaznivih dejanj zoper življenje in telo je bilo 1.585 (1.660) ali 4,5 % manj, preiskanih pa je bilo 90,7 % (90,1 %). Zmanjšalo se je število ubojev (z 21 na 13), od katerih sta bila dokončana 2 (5), in število umorov (s 25 na 13), od katerih je bilo dokončanih 8 (15). Za 3,9 % se je zmanjšalo število kaznivih dejanj hude telesne poškodbe, lahke telesne poškodbe pa za 2,8 % (MNZ, Policija, 2017: 22).

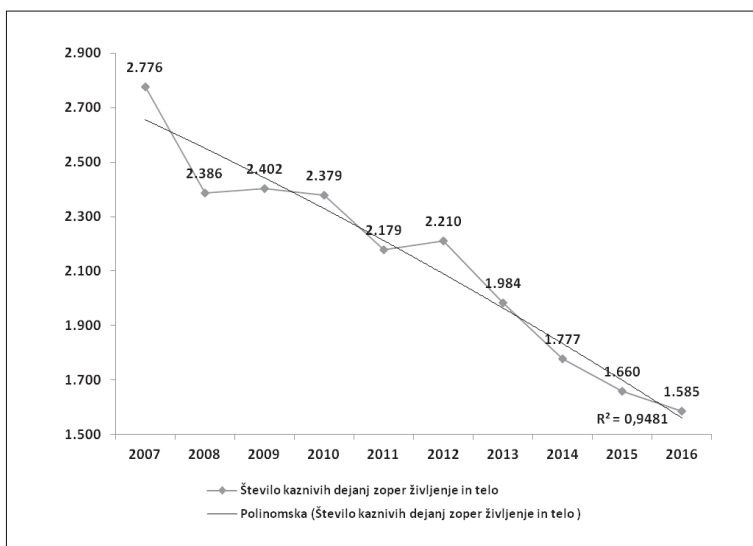
Iz grafa 4 je jasno razviden padajoč trend števila kaznivih dejanj zoper življenje in telo, in sicer se je od 2007 do 2016 njihovo število zmanjšalo za 42,9 %. Zmanjšalo se je predvsem število ubojev ter hudih in lahkih telesnih poškodb, za katere je policija vložila kazensko ovadbo ali poročilo v njeno dopolnitev. Policija je obravnavala 77 kaznivih dejanj zoper življenje in telo na 100.000 prebivalcev, največ na Policijski upravi Novo mesto 109, najmanj pa na Policijski upravi Nova Gorica 41 – slika 1.

Tabela 8: Kazniva dejanja zoper življenje in telo 2016–2017 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 55)

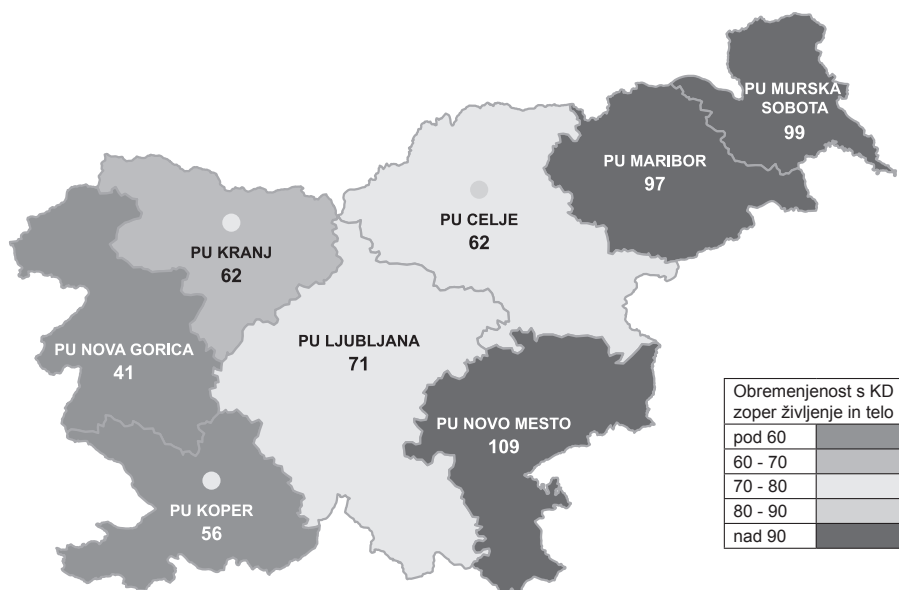
Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število preiskanih kaznivih dejanj		Delež preiskanih kaznivih dejanj [v %]	
	2015	2016		2015	2016	2015	2016
Uboj – skupaj	21	13	...	20	13	95,2	100,0
Dokončani	5	2	...	4	2	80,0	100,0
Poskus	16	11	...	16	11	100,0	100,0
Umor – skupaj	25	13	...	25	13	100,0	100,0
Dokončani	15	8	...	15	8	100,0	100,0
Poskus	10	5	...	10	5	100,0	100,0
Posebno huda telesna poškodba	9	4	...	8	3	88,9	75,0
Huda telesna poškodba	155	149	-3,9	124	123	80,0	82,6
Lahka telesna poškodba	1.376	1.338	-2,8	1.246	1.219	90,6	91,1
Druga kazniva dejanja	74	68	-8,1	72	66	97,3	97,1
Skupaj	1.660	1.585	-4,5	1.495	1.437	90,1	90,7

Tabela 9: Kazniva dejanja zoper življenje in telo 2007–2016 (MNZ, Policija, 2017)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Uboj – skupaj	39	25	35	26	32	25	25	18	21	13
dokončan	21	6	4	2	4	4	6	5	5	2
poskus	18	19	31	24	28	21	19	13	16	11
Umur – skupaj	8	5	16	15	18	19	15	15	25	13
Dokončan	3	5	9	8	12	10	6	11	15	8
Poskus	5	–	7	7	6	9	9	4	10	5
Posebno huda telesna poškodba	19	21	8	10	11	8	6	7	9	4
Huda telesna poškodba	260	187	204	206	176	207	166	174	155	149
Lahka telesna poškodba	2.203	1.927	1.965	1.966	1.787	1.817	1.677	1.476	1.376	1.338
Druga kazniva dejanja	247	221	174	156	155	134	95	87	74	68
Skupaj	2.776	2.386	2.402	2.379	2.179	2.210	1.984	1.777	1.660	1.585

Graf 4: Trend kaznivih dejanj zoper življenje in telo 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Slika 1: Kazniva dejanja zoper življenje in telo na 100.000 prebivalcev po policijskih upravah
(Vir: MNZ, Policija, 2017: 10)

Kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost je bilo 356 (258) ali 38,0 % več, preiskanih pa je bilo 87,1 % (87,6 %). Za 65,4 % se je povečalo število kaznivih dejanj spolnega napada na osebo, mlajšo od 15 let. Razlog za to je uvajanje novih metod dela, predvsem usmerjanje dela policije k strokovnemu

obravnavanju žrtev in intenzivnejše mednarodno sodelovanje. To se kaže predvsem v številu ugotovljenih identitet otrok na posnetkih spolnih zlorab prek interneta (113 (52))⁷, pa tudi

⁷ Podatek UKP iz zamrznjene baze policije, pridobljen 7. 3. 2017.

v številu kaznivih dejanj, povezanih s spolnim izkoriščanjem otrok prek interneta, ki se je povečalo z 69 na 110 ali za 59,4 %. Policija si je prizadevala, tudi v sodelovanju z zunanjimi ustanovami, omejiti dostop do tovrstnega gradiva na internetu in s tem zaščititi zlorabljene otroke ter preostale otroke, ki bi lahko na spletu naključno naleteli na sporno gradivo. S 30 na 43 se je povečalo število kaznivih dejanj spolnega nasilja, z

12 na 7 pa se je zmanjšalo število kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja (MNZ, Policija, 2017: 22).

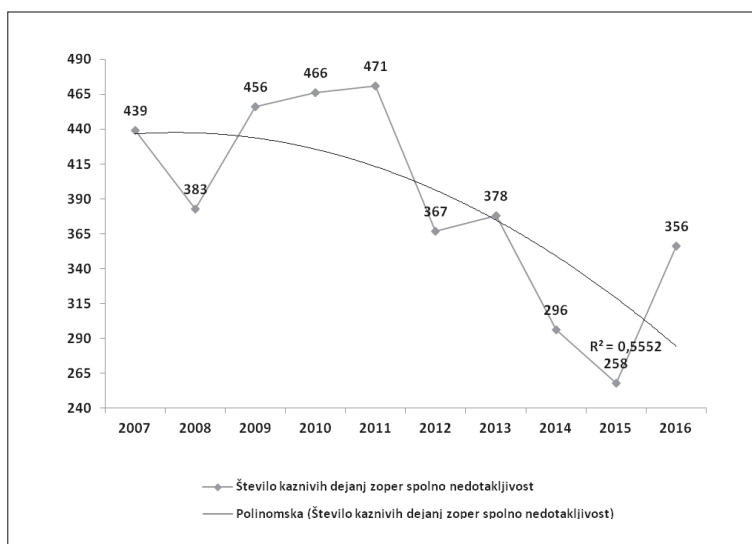
V letu 2015 je bilo število kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost najnižje v obdobju 2007–2016 (tabela 11) in že lahko govorimo o padajočem trendu (graf 5).

Tabela 10: Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 56)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število preiskanih kaznivih dejanj		Delež preiskanih kaznivih dejanj [v %]	
	2015	2016		2015	2016	2015	2016
Posilstvo – skupaj	42	33	...	40	30	95,2	90,9
dokončano	39	28	...	37	26	94,9	92,9
poskus	3	5	...	3	4	100,0	80,0
Spolno nasilje	30	43	...	23	34	76,7	79,1
Kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja	12	7	...	12	7	100,0	100,0
Spolni napad na osebo, mlajšo od 15 let	81	134	65,4	73	116	90,1	86,6
Pridobivanje oseb, mlajših od 15 let, za spolne namene	4	9	...	2	8	50,0	88,9
Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva	69	110	59,4	59	99	85,5	90,0
Druge kazniva dejanja	20	20	...	17	16	85,0	80,0
Skupaj	258	356	38,0	226	310	87,6	87,1

Tabela 11: Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost 2007–2016 (MNZ, Policija, 2017)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Posilstvo – skupaj	97	57	79	63	55	58	53	44	42	33
dokončano	85	46	66	55	42	53	43	40	39	28
poskus	12	11	13	8	13	5	10	4	3	5
Spolno nasilje	63	60	67	68	39	45	49	48	30	43
Kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja	25	27	16	20	21	21	30	3	12	7
Spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let	203	159	199	244	218	161	168	110	81	134
Pridobivanje oseb, mlajših od 15 let, za spolne namene								1	4	9
Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva	32	56	48	41	114	59	44	72	69	110
Druge kazniva dejanja	19	24	47	30	24	23	34	19	20	20
Skupaj	439	383	456	466	471	367	378	296	258	356

Graf 5: Trend kaznivih dejanj in kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Obravnavanih je bilo 2.415 (5.139) kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke ali 53,0 % manj (tabela 12). Najbolj, za 89,3 %, se je zmanjšalo število kaznivih dejanj neplačevanja preživnine. Poenotenje evidentiranja teh kaznivih dejanj in uvedba nove, ustreznejše metodologije sta privedla do njihovega zmanjšanja. V praksi to pomeni, da je zapore-

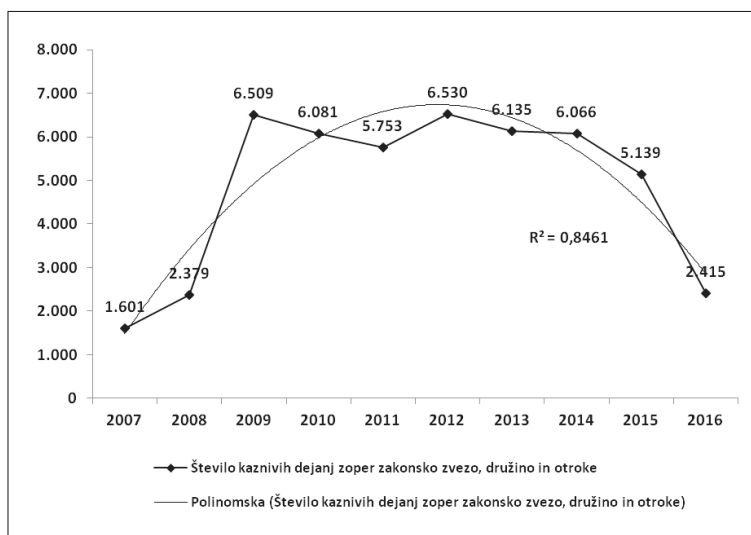
dno večkratno neplačevanje preživnine evidentirano kot eno kaznivo dejanje v nadaljevanju, in ne več kot mesečno ponavljajoče se kaznivo dejanje. Zmanjšalo se je tudi število kaznivih dejanj zanemarjanja mladoletne osebe (MNZ, Policija, 2017: 22).

Tabela 12: Kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in otroke 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 56)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]
	2015	2016	
Odvzem mladoletne osebe	329	274	-16,7
Nasilje v družini	1.267	1.324	4,5
Zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje	424	478	12,7
Neplačevanje preživnine	3.115	333	...
Druga kazniva dejanja	4	6	...
Skupaj	5.139	2.415	-53,0

Tabela 13: Kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in otroke 2007–2016 (MNZ, Policija, 2017)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Odvzem mladoletne osebe	411	264	293	302	416	372	385	369	329	274
Nasilje v družini	–	120	2.478	2.344	1.917	1.702	1.592	1.601	1.267	1.324
Zanemarjanje otroka in surovo ravnanje	257	336	720	694	644	677	624	525	424	487
Neplačevanje preživnine								3.566	3.115	333
Druška kazniva dejanja	933	1.659	3.018	2.741	2.776	3.779	3.534	5	4	6
Skupaj	1.601	2.379	6.509	6.081	5.753	6.530	6.135	6.066	5.139	2.415

Graf 6: Trend kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Iz grafa 6 je razvidno, da se je število kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in otroke v zadnjem letu močno zmanjšalo glede na obdobje od 2009 do 2015.

Kaznivih dejanj zoper premoženje je bilo 40.042 (42.537) ali 5,9 % manj, preiskanih je bilo 27,9 % (28,5 %) ali 0,6 odstotne točke manj. V primerjavi z letom 2015 je bilo 11,2 % manj zatajitev. Manj je bilo poškodovanj tuje stvari, tatvin, drznih tatvin, drugih tatvin, ropov, roparskih tatvin in klasičnih goljufij. Za 48,8 % več je bilo požigov in za 4,4 % več vlomov. Kljub povečanju števila požigov ta kazniva dejanja

niso krajevno zgoščena, kar pomeni, da povzročitelj ni serijski požigalec. Zaradi majhnega števila samih kaznivih dejanj vsako številčno odstopanje pomeni večje odstopanje v deležu (MNZ, Policija, 2017: 22).

Kaznivih dejanj, povezanih z motornimi vozili, je bilo 10,0 % manj kot leta 2015. Število kaznivih dejanj, povezanih z osebnimi avtomobili, je bilo 506 (543) ali 6,8 % manj. Delež preiskanih kaznivih dejanj za vsa motorna vozila znaša 18,2 % (18,7 %) oziroma za osebne avtomobile 19,6 % (20,4 %) (MNZ, Policija, 2017: 22).

Tabela 14: Kazniva dejanja zoper premoženje⁸ 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 56)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število preiskanih kaznivih dejanj		Delež preiskanih kaznivih dejanj [v %]	
	2015	2016		2015	2016	2015	2016
Poškodovanje tuje stvari	3.202	2.976	-7,1	703	707	22,0	23,8
Tatvina – skupaj ⁹	33.686	31.853	-5,4	7.390	6.861	21,9	21,5
vlom	10.251	10.707	4,4	1.581	1.406	15,4	13,1
drzna tatvina	526	520	-1,1	225	164	42,8	31,5
druge tatvine	22.909	20.626	-10,0	5.584	5.291	24,4	25,7
Rop	232	226	-2,6	86	87	37,1	38,5
Roparska tatvina	59	55	-6,8	34	42	57,6	76,4
Zatajitev	1.526	1.355	-11,2	643	529	42,1	39,0
Klasična goljufija	2.754	2.612	-5,2	2.368	2.163	86,0	82,8
Požig	41	61	48,8	16	15	39,0	24,6
Druga kazniva dejanja	1.037	904	-12,8	883	753	85,1	83,3
Skupaj	42.537	40.042	-5,9	12.123	11.157	28,5	27,9

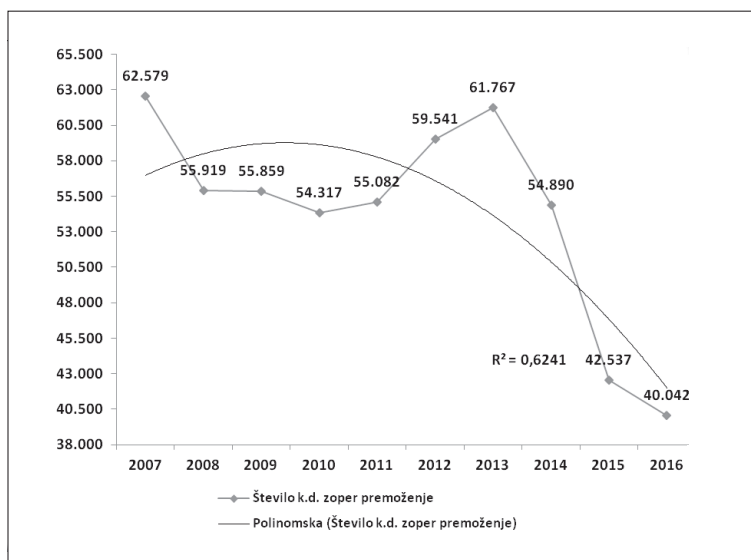
Delež premoženske kriminalitete v celotni kriminaliteti se je v primerjavi z 2015 povečal za 3,2 odstotne točke, od 2007 do leta 2016 pa zmanjšal z 71 % na 65 % ali za 6 odstotnih točk. Kaznivih dejanj zoper premoženje je bilo 40.042 (42.537) ali 5,9 % manj, preiskanih je bilo 27,9 % (28,5 %) ali 0,6 odstotne točke manj. V primerjavi z letom 2015 je bilo 11,2 % manj zatajitev. Manj je bilo poškodovanj tuje stvari, tatvin, drznih tatvin, drugih tatvin, ropov, roparskih tatvin in klasičnih goljufij. Za 48,8 % več je bilo požigov in za 4,4 % več vlomov. Kljub povečanju števila požigov ta kazniva dejanja niso krajevno zgoščena, kar pomeni, da povzročitelj ni serijski požigalec. Zaradi majhnega števila samih kaznivih dejanj vsako številčno odstopanje pomeni večje odstopanje v deležu. (MNZ, Policija, 2017: 22).

⁸ Kazniva dejanja zoper premoženje brez istovrstnih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete.

⁹ Kazniva dejanja po 204. in 205. čl. Kazenskega zakonika (2012) brez tatvin motornih vozil.

Tabela 15: Kazniva dejanja zoper premoženje 2007–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Poškodovanje tuje stvari	6.906	5.694	5.306	4.713	4.548	5.110	4.621	3.726	3.202	2.976
Tatvina – skupaj	48.392	43.754	43.482	42.292	44.009	47.548	50.152	44.161	33.686	31.853
vlom	17.891	14.909	15.098	13.085	13.363	13.768	14.946	13.603	10.251	10.707
drzna tatvina	657	611	628	588	716	817	947	709	526	520
druge tatvine	29.005	27.652	27.172	28.090	29.408	32.435	33.641	29.849	22.909	20.626
Rop	445	383	479	463	402	390	375	297	232	226
Roparska tatvina	87	106	106	89	81	82	76	68	59	55
Zatajitev	1.615	1.472	1.479	1.410	1.616	1.764	1.712	1.799	1.526	1.355
Klasična goljufija	3.541	2.982	3.323	3.807	2.894	3.378	3.490	3.567	2.754	2.612
Požig	88	59	76	53	49	87	63	66	41	61
Druge kazniva dejanja	1.505	1.469	1.608	1.490	1.483	1.182	1.278	1.206	1.037	904
Skupaj	62.579	55.919	55.859	54.317	55.082	59.541	61.767	54.890	42.537	40.042

Graf 7: Trend kaznivih dejanj zoper premoženje 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Iz grafa 7 je razvidno, da je število kaznivih dejanj premoženjske kriminalitete tudi v letu 2016 upadlo. Razlog je v zmanjšanju števila tatvin, ki najbolj vplivajo na gibanje premoženjske kriminalitete.

4.2 Mladoletniška kriminaliteta

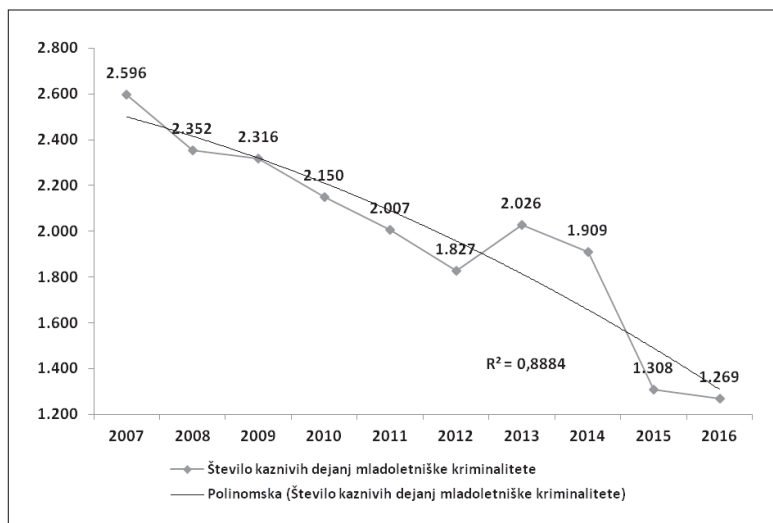
Delež mladoletniške kriminalitete v celotni obravnavani kriminaliteti je bil 2,1-odstoten (1,9-odstoten). Mladoletniki so bili osumljeni 1.269 (1.308) kaznivih dejanj ali 3,0 % manj, med dejanji pa so prevladovala tatvine in velike tatvine (MNZ, Policija, 2017: 23).

Tabela 16: Mladoletniška kriminaliteta 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 58)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj	
	2015	2016
Uboj	3	0
Umor	1	2
Lahka telesna poškodba	69	65
Huda telesna poškodba	10	14
Posilstvo	4	5
Spolno nasilje	3	3
Spolni napad na osebo, mlajšo od 15 let	7	8
Prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva	22	15
Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog	79	63
Omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu	26	15
Tatvina	398	473
Velika tatvina	304	155
Rop	27	18
Goljufija	18	27
Izsiljevanje	11	11
Druga kazniva dejanja	326	395
Skupaj	1.308	1.269

V primerjavi z letom 2015 se je število mladoletnih storilcev zmanjšalo za 2,4 %. V starostni strukturi je bilo mladoletnikov 5,1 % (5,3 %) vseh ovadenih oseb. Med oškodovanci kaznivih dejanj je bil delež otrok in mladoletnikov 6,1-odstoten (5,8-odstoten) (MNZ, Policija, 2017: 23).

Podatki zadnjih deset let kažejo, da se obseg mladoletniške kriminalitete zmanjšuje (graf 8). V zadnjih desetih letih se je število kaznivih dejanj, ki so jih bili osumljeni mladoletniki, znižalo za 51,1 %, njihov delež pa se je glede na vsa kazniva dejanja skrčil za 0,8 odstotne točke – z 2,9 % v 2007 na 2,1 % v 2016. Kot ugotavljajo Kolenc et al. (2011, 2013), je eden od vzrokov za zmanjšanje tudi sprememba kazenskega zakonika z uvedbo kaznivih dejanj, ki se preganjajo na predlog oškodovanca. Mladoletniki so najpogostejše storilci prav takih kaznivih dejanj, oškodovanci pa jih iz različnih vzrokov ne prijavijo ali ne predlagajo njihovega pregona.

Graf 8: Trend mladoletniške kriminalitete 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

4.3 Gospodarska kriminaliteta in korupcija

Delež gospodarske kriminalitete se je v celotni kriminaliteti zmanjšal z 18,2 % na 16,6 %. Manjši je bil tudi njen obseg, saj je bilo obravnavanih 10.197 (12.553) kaznivih dejanj ali 18,8 % manj. Tudi v letu 2016 je potekalo več obširnih preiskav, vendar te še niso zaključene in se nadaljujejo v letu 2017. Rezultati bodo tako statistično prikazani šele v prihodnjih letih. Škoda, ki so jo povzročila gospodarska kazniva dejanja, je bila ocenjena na 518,7 (362,1) milijona evrov, kar je 43,2 % več. Povečanje se nanaša predvsem na večjo škodo pri kaznivih dejanjih povzročitve stečaja z goljufijo ali nevestnim poslovanjem (193,6¹⁰ 193,6 (3,9) milijona evrov) in pri kaznivih dejanjih goljufije (36,7 (10,0) milijona evrov). Povečal se je tudi njen delež v strukturi škode celotne obravnavane kriminalitete, in sicer z 79,6 % na 87,8 % ali za 8,2 odstotne točke. Državnemu tožilstvu so bile poslani kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev tudi za 2.682 (3.924¹¹) kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, ki jih je policija obravnavala že v prejšnjih letih, in sicer z ocenjeno povzročeno škodo 327,7 (767,1) milijona evrov. V letu 2016 je kazniva dejanja gospodarske kriminalitete preiskovalo 14 (13) SPS, od tega sta delo že zaključili dve SPS. Policija je sodelovala v 18 (16) finančnih preiskavah po Zakonu o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI, 2011), od tega 12 (12) na

področju gospodarske kriminalitete in 6 (4) na področju organizirane kriminalitete. Od skupno 18 finančnih preiskav je bilo 12 (7) začeti na predlog policije. V finančnih preiskavah so se izvajale preiskave zoper 37 (44) fizičnih in 0 (2) pravnih oseb, ki jih je odredilo državno tožilstvo na podlagi 10. člena ZOPNI (2011). Policija je sodelovala v 17 (15)¹² ustanovljenih finančnih preiskovalnih skupinah po ZOPNI (2011)¹³ (MNZ, Policija, 2017: 23).

¹⁰ Podatek UKP iz zamrznjene baze policije, pridobljen 23. 2. 2017

¹¹ V letnem poročilu za 2015 je prišlo do napačnega navajanja števila, in sicer 3.623 namesto 3.924.

¹² Policija je sodelovala v 1 finančni preiskavi, za katero ni bila ustanovljena finančna preiskovalna skupina. Do aprila 2016 ni bilo obvezno, da se za vsako finančno preiskavo ustanovi tudi finančna preiskovalna skupina.

¹³ Podatki GPU UKP SGK, pridobljeni 14. 2. 2017.

Tabela 17: Gospodarska kriminaliteta 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 58)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Škoda [v 1.000 EUR]		Porast/ upad [v %]
	2015	2016		2015	2016	
Kršitev temeljnih pravic delavcev	2.522	3.151	24,9	7.555,6	11.688,7	54,7
Poslovna goljufija	2.126	1.567	-26,3	60.956,8	47.150,2	-22,6
Ponarejanje denarja	1.346	1.143	-15,1	66,3	75,3	13,5
Uporaba ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva	435	678	55,9	1.043,2	421,0	-59,6
Poneverba in neupravičena uporaba tujega premoženja	830	643	-22,5	7.212,7	3.667,6	-49,1
Ponareditev ali uničenje poslovnih listin	264	423	60,2	1.390,3	0	...
Napad na informacijski sistem	162	260	60,5	201,3	562,9	...
Izneverjenje	32	240	...	783,0	1.690,2	115,9
Goljufija	172	203	18,0	9.998,3	36.657,6	...
Ponarejanje listin	110	183	66,4	1,8	0	...
Zloraba položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti	336	160	-52,4	194.610,9	145.190,9	-25,4
Zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic	113	149	31,9	6.154,9	11.720,7	90,4
Zloraba osebnih podatkov	373	146	-60,9	33,7	46,7	...
Tatvina	55	139	...	83,6	65,3	-21,9
Velika tatvina	83	109	31,3	308,9	3.634,6	...
Posebni primeri ponarejanja listin	2.532	91	...	0	0	...
Druge kaznive dejanja	1.062	912	-14,1	71.699,1	256.098,3	...
Skupaj	12.553	10.197	-18,8	362.100,1	518.669,9	43,2

Najbolj, s 110 na 183, se je povečalo število kaznivih dejanj ponarejanja listin, in to zaradi dveh obravnavanih serij kaznivih dejanj. Z 264 na 423 se je povečalo število kaznivih dejanj ponareditve ali uničenja poslovnih listin. Gre za več zaključenih serij kaznivih dejanj v povezavi z davčnimi obveznostmi ter oškodovanjem proračuna v eni izmed šolskih ustanov. Zaradi večjega števila prijav zlorab plačilnih kartic na spletu v škodo fizičnih oseb se je za 55,9 % povečalo število kaznivih dejanj uporabe ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva. Povečalo se je število kaznivih dejanj zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic (za 31,9 %), in sicer zaradi zaključenih obširnih predkazenskih postopkov z zlorabo instituta pripravljenosti v šolstvu. Število kaznivih dejanj kršitev temeljnih pravic delavcev se je povečalo za 24,9 %, saj je bila zaključena obsežna obravnava problematike znotraj SPS na območju PU Novo mesto in znotraj dveh serij kaznivih dejanj na območju PU Ljubljana. Najbolj se je zmanjšalo število kaznivih dejanj zlorabe osebnih podatkov (za 60,9 %) ter kaznivih dejanj zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti (za 52,4 %) in to zaradi obravnavanih serij kaznivih dejanj v 2015. Manj zaznanih in posledično manj s kazensko

ovadbo zaključenih kaznivih dejanj je vzrok zmanjšanja števila poslovnih goljufij za 26,3 %, davčnih zatajitev za 23,7 %¹⁴ in poneverbe ter neupravičene uporabe tujega premoženja za 22,5 % (MNZ, Policija, 2016: 23).

Policija je opravila finančne preiskave po ZKP (2014) z namenom iskanja, identifikacije, sledenja in zavarovanja ter ciljem odvzema premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi dejanji, v 278 (301) zadevah ali za 7,6 % manj, in sicer zoper 402 (459) fizični osebi in 145 (176) pravnih oseb. V finančnih preiskavah se je preverjalo 136,3 (142,8) milijona evrov (domnevno) protipravno pridobljene premoženjske koristi. Po opravljenih finančnih preiskavah v predkazenskem postopku je policija skladno z določili 502. člena ZKP (2014) na pristojna državna tožilstva podala 92 (98), ali za 6,1 % manj, pobud za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi v zadevah, v katerih je bila ugotovljena korist v višini

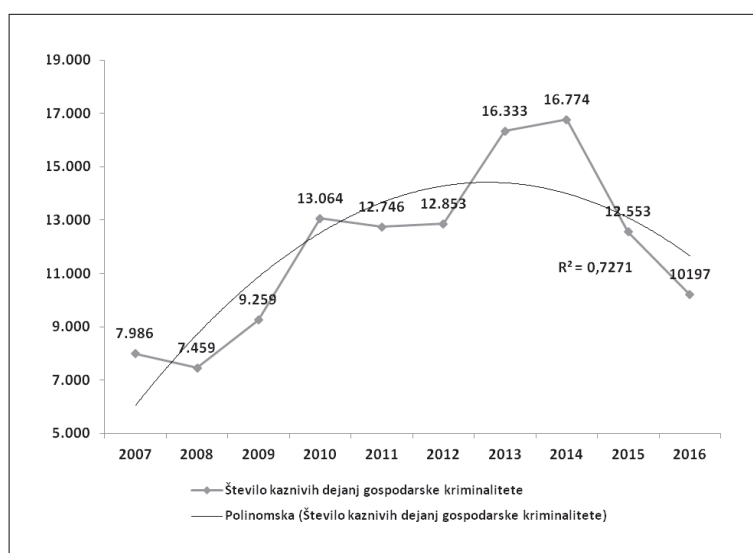
¹⁴ Podatek UKP iz zamrznjene baze policije, pridobljen 23. 2. 2017.

22,8¹⁵ (52,2) milijona evrov, in sicer zoper 110 (118) fizičnih in 36 (65) pravnih oseb. V preostalih primerih, ko na podlagi opravljenih finančnih preiskav niso bili ugotovljeni vsi znaki iz 502. člena ZKP (2014), je policija sestavila 206 (233) poročil (MNZ, Policija, 2016: 23).

Na podlagi Zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (ZOPOKD, 2004) je policija obravnavala 4.311 (3.496) kaznivih dejanj ali za 23,3 % več kot 2015. Za kazniva dejanja gospodarske kriminalitete je bilo ovađenih 960 (1.089) pravnih oseb ali za 11,8 % manj in 2.332 (2.714) fizičnih oseb ali za 14,1 % manj. Z njimi je bilo oškodovanih 3.738 (3.798) fizičnih oseb ali za 1,6 % manj in 7.209 (6.941) pravnih oseb ali za 3,9 % več (MNZ, Policija, 2017: 24).

roma škodo, ter dejanj t. i. organizirane gospodarske kriminalitete in korupcije.« (Kolenc et al., 2013: 109) V desetih letih od 2007 do 2016 se je število kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete povečalo za 27,7 %, njen delež v celotni kriminaliteti pa se je povečal z 9,1 % v 2007 na 16,6 % v 2016 ali za 7,5 odstotne točke (graf 9).

Policija je vložila kazenske ovadbe ali poročila v njihovo dopolnitev za 199 (89) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj, pri čemer je ovadila 233 (105) oseb. Na povečanje števila obravnavanih kaznivih dejanj in storilcev je vplivala učinkovita uporaba prikritih preiskovalnih ukrepov. Obravnavanih je bilo še 64 (32) kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, ki so vsebovala elemente korupcije¹⁶. Poleg tega so bila državne-

Graf 9: Trend gospodarske kriminalitete 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

»Gospodarska kriminaliteta je pojav, ki se količinsko in kakovostno spreminja. Njene pojavne oblike so odvisne od družbenega in gospodarskega sistema, veljavne zakonodaje, razvoja novih tehnologij in drugih dejavnikov, ki vplivajo na poslovanje. Zanj je značilno precejšnje t. i. temno polje, saj posledice teh kaznivih dejanj največkrat niso neposredno vidne, zlasti če so oškodovanke država in njene pravne norme. Pričujoča gospodarska in finančna kriza ter večja brezposelnost je v zadnjih letih nedvomno vplivala na naraščanje števila kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, predvsem kaznivih dejanj, ki generirajo velike premoženjske koristi ozi-

mu tožilstvu poslana poročila v dopolnitev kazenskih ovadb za 36 (57) tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj in 6 (9) kaznivih dejanj z elementi korupcije, ki so bila statistično prikazana v prejšnjih letih in katerih preiskovanje se je nadaljevalo v 2016 (MNZ, Policija, 2016: 24).

¹⁵ Podatek UKP iz zamrznjene baze policije, pridobljen 23. 2. 2017.

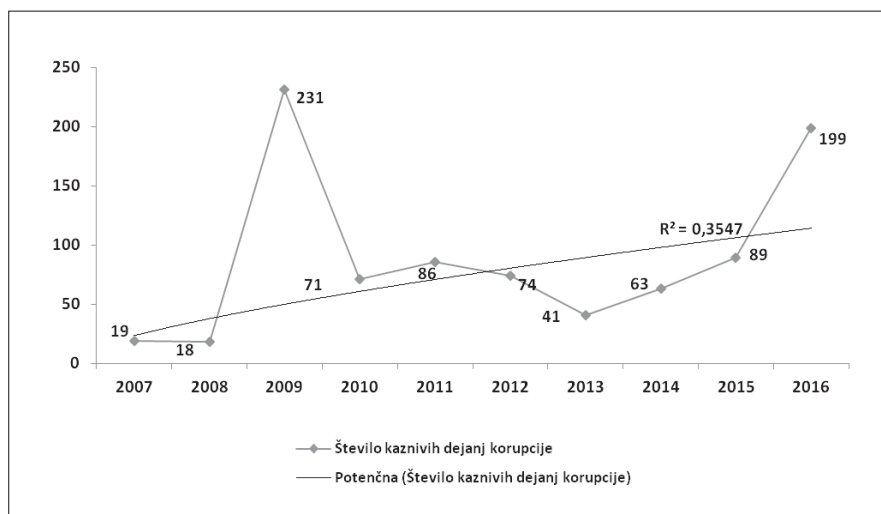
¹⁶ To pomeni, da je policija kazniva dejanja začela preiskovati kot korupcijska kazniva dejanja, po opravljenem predkazenskem postopku pa je vložila kazenske ovadbe za kazniva dejanja zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic ter zlorabe položaja ali zaupanja pri gospodarski dejavnosti.

Tabela 18: Korupcijska kazniva dejanja 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 59)

Korupcijska kazniva dejanja	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število ovradenih osumljencev		Porast/ upad [v %]
	2015	2016		2015	2016	
Kršitev proste odločitve volivcev	0	11	...	0	11	...
Nedovoljeno sprejemanje daril	9	22	...	9	46	...
Nedovoljeno dajanje daril	10	20	...	25	29	...
Jemanje podkupnine	28	80	...	28	81	...
Dajanje podkupnine	30	24	...	31	24	...
Sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje	6	27	...	6	27	...
Dajanje daril za nezakonito posredovanje	6	15	...	6	15	...
Skupaj	89	199	123,6	105	233	121,9
Kazniva dejanja z elementi korupcije [vsaj ena kriminalistična označba 244K ali 261K]	32	64	...	36	83	130,6

Statistični podatki zadnjih deset let kažejo na izrazit odmik 2009, ko je bilo 231 korupcijskih kaznivih dejanj posledica razkritja serije korupcijskih kaznivih dejanj in dokončanja nekaterih kriminalističnih preiskav, ki so potekale že dlje časa (MNZ, Policija, 2010). V naslednjih petih letih je policija obravnavala v povprečju tretjino teh kaznivih dejanj. V letu 2016 se je število obravnavanih kaznivih dejanj povzpelo na 199 (graf 10).

Korupcija je ogromno temno polje, zato statistični podatki policije ne odražajo družbenih razmer, ampak bolj pripravljenost posameznikov in ustanov za prijavljanje teh kaznivih dejanj, predvsem pa zmožnost policije, da zbere dovolj dokazov za kazensko ovadbo (Kolenc et al., 2011, 2013; Lukan, 2008, 2009; Lukan in Kolenc, 2010).

Graf 10: Trend korupcijskih kaznivih dejanj 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

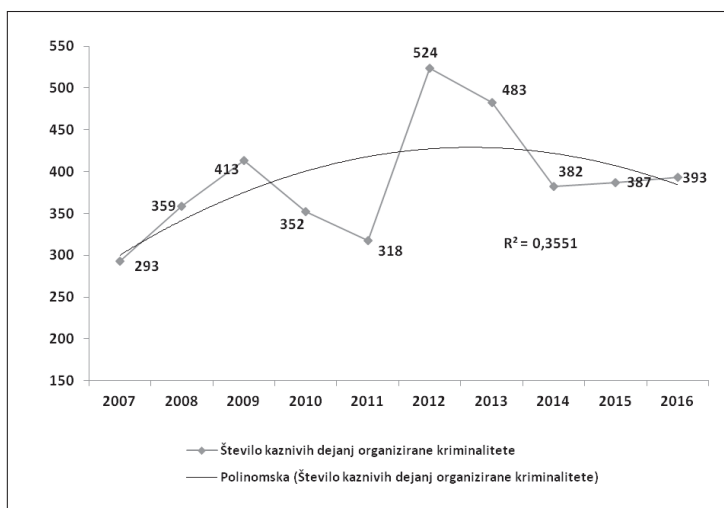
4.4 Organizirana kriminaliteta

Dejavnost policije na področju organizirane kriminalitete je bila usmerjena predvsem v odkrivanje in preiskovanje organiziranih oblik čezmejne kriminalitete, ki je najpogostejše tesno povezana z območjem jugovzhodne Evrope in zahodnega Balkana ali pa celo izhaja od tam. Za odkrivanje in preiskovanje delovanja organiziranih kriminalnih združb je bilo v sodelovanju s tujimi varnostnimi organi izvedenih več

skupnih preiskav. Obravnavanih je bilo 393 (387), ali za 1,6 % več, kaznivih dejanj, ki so posledica organizirane kriminalne dejavnosti. Ovađenih je bilo 236 (245) oseb ali za 3,7 % manj. Z 62 na 51 se je zmanjšalo število obravnavanih organiziranih kaznivih dejanj prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države. Za 17,1 % se je povečalo število kaznivih dejanj neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog (MNZ, Policija, 2017: 24).

Tabela 19: Organizirana kriminaliteta 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 59)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj	
	2015	2016
Prepovedano prehajanje meje ali ozemlja države	62	51
Ponarejanje denarja	7	12
Nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksplozivov	9	10
Zloraba prostitucije	2	0
Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog	228	267
Omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu	2	1
Tatvina	1	1
Velika tatvina	12	11
Rop	1	1
Goljufija	2	2
Izsiljevanje	8	12
Druga kazniva dejanja	53	25
Skupaj	387	393

Graf 11: Trend organizirane kriminalitete 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Podatki o organizirani kriminaliteti za obdobje 2007–2016 kažejo, da se je število kaznivih dejanj organizirane kriminalitete od 2007 do 2016 sicer povečalo za 34,1 odstotnih točk, delež organizirane kriminalitete v celotni kriminaliteti, pa je ostal nizek.

Kriminalistična obveščevalna dejavnost je znotraj svojega poslanstva podpirala procese preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja organizirane in drugih hudih oblik kriminalitete. Operativna kriminalistična obveščevalna dejavnost je s svojimi izdelki prispevala k učinkovitejšemu usmerjanju kompleksnejših preiskav organizirane, gospodarske in premoženjske kriminalitete ter s terorizmom povezanih kaznivih dejanj. Strateška kriminalistična obveščevalna dejavnost je bila vpeta v zaključne procese priprav Ocene ogroženosti EU zaradi hudih in organiziranih oblik kriminalitete 2017, iz priporočil pa bo izhajal naslednji Politični cikel EU za boj proti hudim in organiziranim oblikam kriminalitete. Nadaljevala se je krepitev sodelovanja z drugimi ustanovami na nacionalni ravni in ravni EU, poglobljalo se je tudi sodelovanje s sorodnimi enotami varnostnih organov držav članic EU ter držav zahodnega Balkana (MNZ, Policija, 2017: 37).

4.5 Posebne oblike kriminalitete

Število kaznivih dejanj zlorabe prepovedanih drog zmanjšalo s 1.872 na 1.581, število ovadenih osumljencev pa z 2.126 na 1.837. Odkritih je bilo 81 (83) prirejenih prostorov za gojenje konoplje, v katerih je bilo zaseženih 6.002 (4.659)¹⁷ rastlin. Mnogo več je bilo zaseženega heroina 46,6 (6,3) kg in kokaina 103,8 (2,2) kg. Na območjih policijskih uprav so se izvajali poostreni nadzori kriminalnih žarišč oziroma varnostno obremenjenih območij, med drugim tudi v okolici izobraževalnih ustanov. Policijske postaje so samostojno izvedle 1.314 (1.239) poostrenih nadzorov, v sodelovanju s PU SKP pa še 256 (51). Zaradi domnevne zastrupitve s prepovedanimi drogami je umrlo 16 (9) oseb. Ugotovljenih je bilo 26 (47) novih psihoaktivnih snovi, ki so se prvič pojavile v Sloveniji¹⁸ (MNZ, Policija, 2017: 24).

V zadnjem desetletju je policija povprečno obravnavala 1.841 kaznivih dejanj zlorabe prepovedanih drog na leto. Njihovo število se je od 2007 do 2016 zmanjšalo za 1,9 % (graf 12).

Tabela 20: Zloraba prepovedanih drog 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 60)

Kazniva dejanja zlorabe prepovedanih drog	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število ovadenih osumljencev		Porast/ upad [v %]
	2015	2016		2015	2016	
Neupravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog	1.737	1.437	-17,3	1.996	1.699	-14,9
Omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu	135	144	6,7	130	138	6,2
Skupaj	1.872	1.581	-15,5	2.126	1.837	-13,6

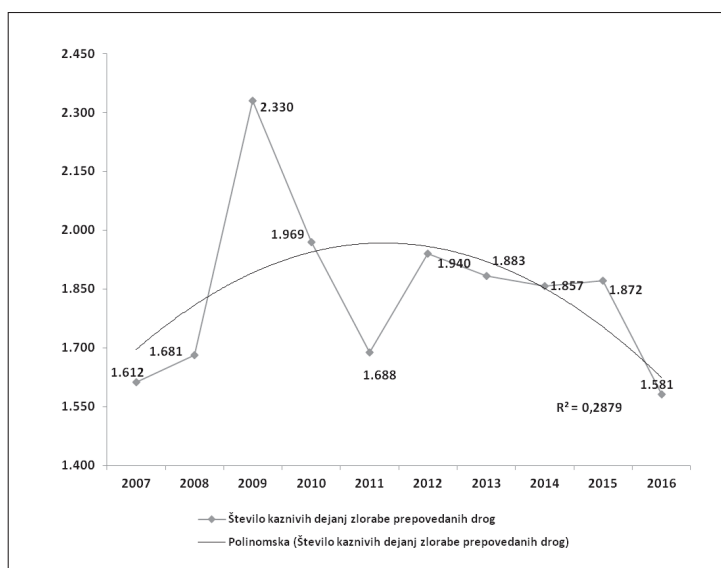
¹⁷ Podatki iz poročil GPU UKP, iz OKCB in akcije Diler, pridobljeni 1. 1. 2016–31. 12. 2016.

¹⁸ Podatki GPU UKP SOK, Oddelka za prepovedane droge, pridobljeni 14. 2. 2017.

Tabela 21: Zasežene prepovedane droge 2015–2016¹⁹ (Vir: MNZ, Policija, 2017: 62)

Vrsta prepovedane droge	Merska enota	Zasežene droge	
		2015	2016
Amfetamin	g	685,6	2.825,1
	ml	2,9	1.602,0
	tbl	385	158
Benzodiazepini	g	0,5	23,3
	ml	20,0	0,0
	tbl	8.411	4.968
Ekstazi	g	138,7	359,3
	tbl	1.386	319,7
Heroin	g	6.353,8	46.558,1
	ml	32,0	61,2
Kokain	g	2.190,7	103.873,2
	ml	34,1	15,0
Konoplja – rastlina	g	20,6	2,6
	kos	9.653,4	13.634,4
Konoplja – rastlina [marihuana]	g	383.008,4	396.137,8
Konoplja – smola [hašiš]*	g	2.020,5	821,1
	ml	24,3	69,5
Metadon*	g	0,0	236,5
	ml	511,5	2.090,1
Metamfetamin	g	1.567,0	43,8
	tbl	26	20
Nedovoljene snovi v športu	g	277,6	179,2
	ml	2.399,0	5.797,6
	tbl	3.784	6.294
Sintetični kanabinoidi	g	66,2	0,1
Sintetični katinoni	g	69,0	10,1

¹⁹ Podatki o zaseženih prepovedanih drogah za 2015 se razlikujejo od podatkov, navedenih v Letnem poročilu o delu policije za 2015, ker so bili naknadno popravljeni.

Graf 12: Trend kaznivih dejanj zlorabe prepovedanih drog 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Število kaznivih dejanj računalniške kriminalitete se je povečalo s 174 na 278 ali za 59,8 %. Za tovrstna kazniva dejanja je bilo ovađenih 129 (84) fizičnih oseb. S 162 na 260 se je povečalo število kaznivih dejanj napadov na informacijski sistem. Povečanje je posledica večjega števila prejetih in obravnavanih prijav fizičnih in pravnih oseb v povezavi z okužbami z izsiljevalsko škodljivo kodo (angl. *ransomware*) in prevar z elektronsko pošto (MNZ, Policija, 2017: 25).

(ali 11,9 % več) zapisnikov o zavarovanju in preiskavi elektronskih naprav, preiskanih pa je bilo 4.173 (3.995) elektronskih naprav²⁰ (MNZ, Policija, 2016: 35).

Z razraščanjem kriminalitete v kibernetnem prostoru je začelo naraščati tudi število kaznivih dejanj računalniške kriminalitete. Leta 2008 je s 310 obravnavanimi kaznivimi dejanji doseglo prvi vrh (Lukan, 2009; Lukan in Kolenc, 2010),

Tabela 22: Računalniška kriminaliteta 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 60)

Kazniva dejanja računalniške kriminalitete	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število ovađenih osumljencev		Porast/ upad [v %]
	2015	2016		2015	2016	
Zloraba osebnih podatkov	3	1	...	2	1	...
Zloraba informacijskega sistema	6	10	...	1	5	...
Kršitev materialnih avtorskih pravic na internetu	2	4	...	4	4	...
Napad na informacijski sistem	162	260	60,5	76	117	53,9
Izdelovanje in pridobivanje orožja ali pripomočkov za vdor v ali napad na informacijski sistem	1	3	...	1	2	...
Skupaj	174	278	59,8	84	129	53,6

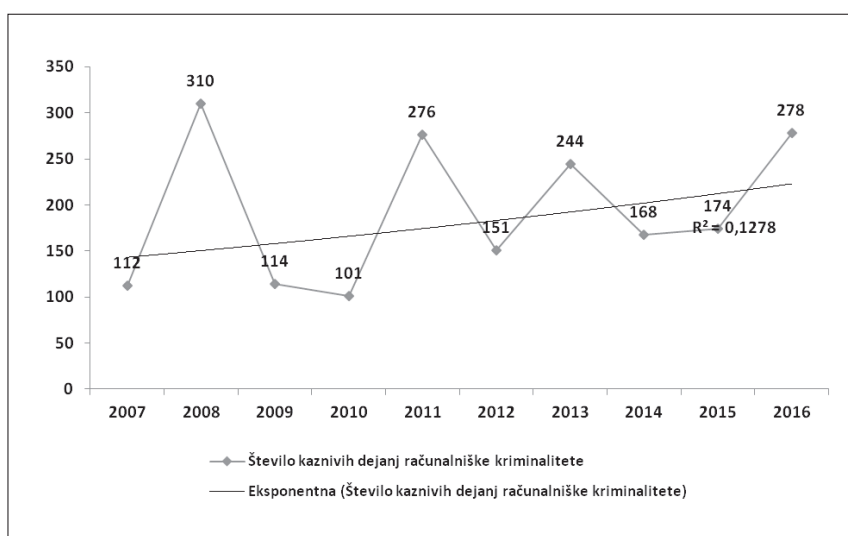
Zaradi iskanja in dokumentiranja digitalnih dokazov kaznivih dejanj je bilo opravljenih 5.357 (4.953) (ali 8,2 % več) forenzičnih zavarovanj in preiskav zaseženih elektronskih naprav oziroma podatkov, za kar je bilo izdelanih 3.018 (2.697)

²⁰ Podatki GPU UKP, aplikacija Rokovnik, ki jo uporabljajo enote za računalniško preiskovanje na UKP in PU, 31. 12. 2016.

kateremu je botrovala dalj časa trajajoča policijska akcija proti »hekerjem«, ki so organizirano vdrali v informacijske sisteme po Sloveniji (MNZ, Policija, 2010). Od takrat število niha, vendar je trend pozitiven (graf 13). Glede na tehnološki razvoj se lahko upravičeno pričakuje, da se bo dolgoročno povečalo tudi število tovrstnih kaznivih dejanj. Vse več različnih tehnologij in storitev v kibernetnem prostoru ter naraščajoče število njihovih uporabnikov nekako pritegne k uporabi in zlorabi tovrstnih tehnologij in storitev tudi storilce kaznivih dejanj.

Z njimi si lahko pridobijo tudi premoženjsko korist (npr. s tatvino denarnih sredstev po sistemu e-bančništva) (Kolenc et al., 2013).

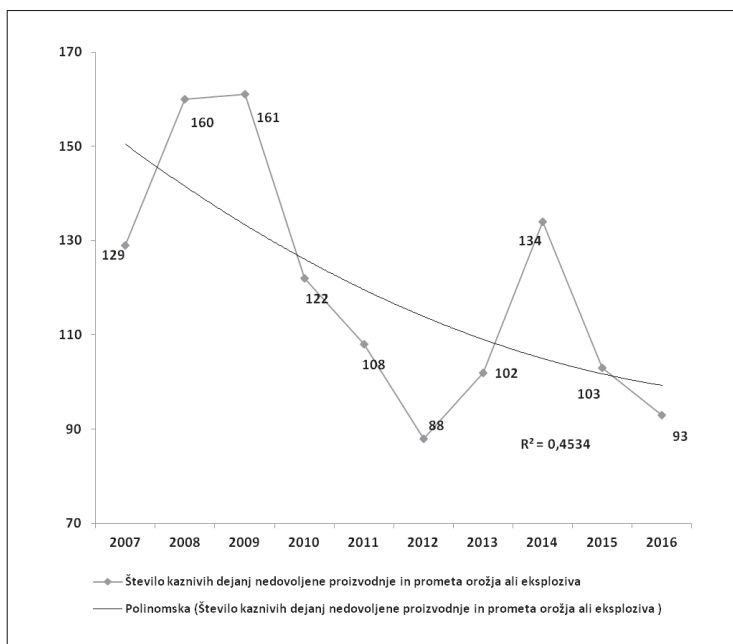
Policija je obravnavala 93 (103), ali za 9,7 % manj, kaznivih dejanj, povezanih z orožjem, med njimi največ, kar 92 (98), kaznivih dejanj nedovoljene proizvodnje orožja ali eksplozivnih snovi in prometa z njimi (MNZ, Policija, 2017: 25).

Graf 13: Trend računalniške kriminalitete 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Tabela 23: Kazniva dejanja, povezana z orožjem 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 60)

Kazniva dejanja, povezana z orožjem	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število ovađenih osumljencev		Porast/ upad [v %]
	2015	2016		2015	2016	
Izdelovanje in pridobivanje orožja in pripomočkov, namenjenih za kaznivo dejanje	5	1	...	6	2	...
Nedovoljena proizvodnja in promet orožja ali eksploziva	98	92	-6,1	100	106	6,0
Skupaj	103	93	-9,7	106	108	1,9

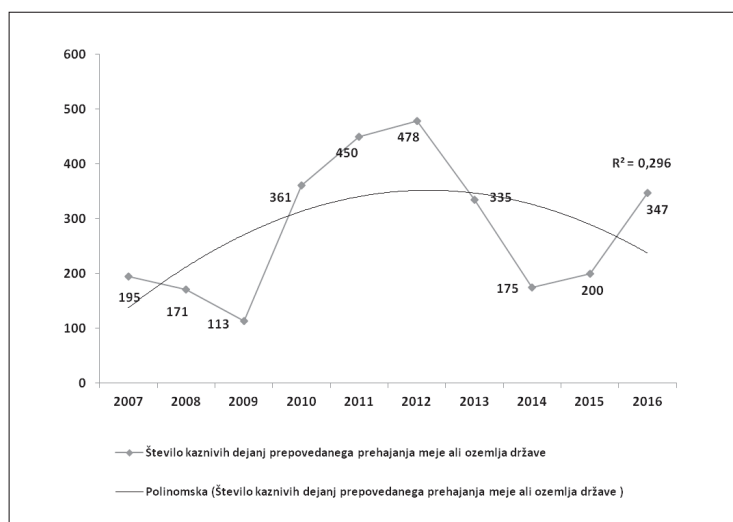

Graf 14: Trend nedovoljene proizvodnje in prometa orožja ali eksploziva 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

V primerjavi z letom 2007 se je v letu 2016 število tovrstnih kaznivih dejanj zmanjšalo za 27,9 odstotnih točk (graf 14).

Kaznivih dejanj prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države je bilo 347 (200) ali za 73,5 % več, zanje pa je bilo

ovadenih 734 (335) osumljenih ali za 119,1 % več. Vzroke je treba iskati v povečani problematiki nedovoljenih migracij in usmerjenosti dela policije v preiskovanje zlorab legalnih institutov (zlorab pri pridobivanju delovnih dovoljenj in dovoljenj za prebivanje) v Republiki Sloveniji (MNZ, Policija, 2017: 25).

Graf 15: Trend prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

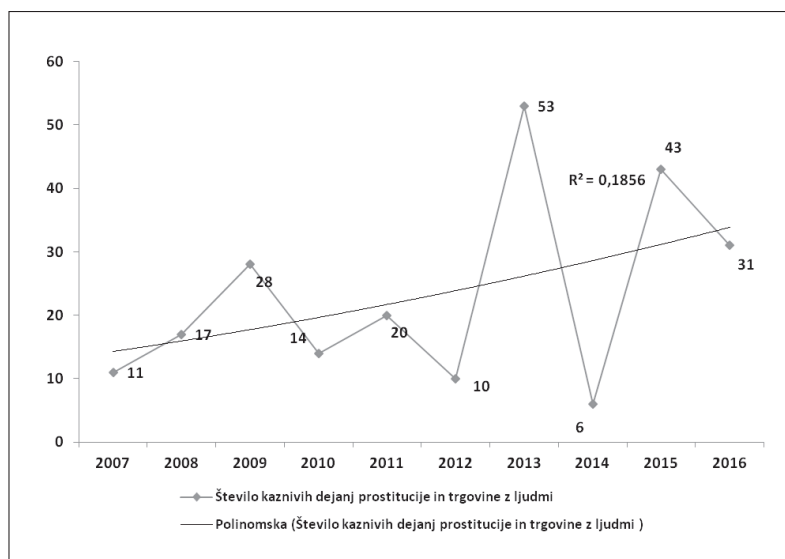
V preteklih letih je bilo število kaznivih dejanj prepovedanega prehajanja meje ali ozemlja države povezano z obsegom nedovoljenih migracij. Z zmanjševanjem števila nedovoljenih prehodov čez državno mejo po 2000²¹ se je začelo sorazmerno zmanjševati tudi število kaznivih dejanj, in sicer vse do vključno 2009 (Lukan in Kolenc, 2010). Vendar ponovna rast od 2010 do 2012 ni povezana toliko z obsegom nedovoljenih migracij, ampak z uspešnimi preiskavami zlorab legalnih institutov v Sloveniji (MNZ, Policija, 2014). Ponoven padec števila kaznivih dejanj v letih od 2013 do 2015 pa je pogojen s spremembo migracijskih poti, predvsem iz severne Afrike (MNZ, Policija, 2015). V letu 2016 je prišlo

do povečanega obsega ilegalnih migracij po tako imenovani Balkanski poti (graf 15).

Policija je obravnavala 2 (5) kaznivi dejanji tihotapstva ter 31 (43) kaznivih dejanj zlorabe prostitucije in trgovine z ljudmi, za katera so ovadili skupaj 123 (140) oseb. Zmanjšanje ni posledica zmanjšanja aktivnosti policije na tem delovnem področju, temveč se izraža le v številu odkritih osumlencev, ki delujejo znotraj organiziranih kriminalnih združb. Posamezne preiskave, ki so se začele v letu 2016, še potekajo in bodo predvidoma zaključene v 2017 (MNZ, Policija, 2017: 25).

Tabela 24: Zloraba prostitucije in trgovina z ljudmi 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 60)

Kazniva dejanja zlorabe prostitucije in trgovine z ljudmi	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število ovradenih osumlencev		Porast/ upad [v %]
	2015	2016		2015	2016	
Zloraba prostitucije	5	0	...	10	0	...
Trgovina z ljudmi	38	31	...	130	123	-5,4
Skupaj	43	31	...	140	123	-12,1

Graf 16: Trend prostitucije in trgovine z ljudmi 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

²¹ Leta 2000 je bilo evidentiranih 35.892 nedovoljenih prehodov čez državno mejo, nato je začelo njihovo število skokovito upadati vse do 824 v letu 2009 (MNZ, Policija, 2005, 2010).

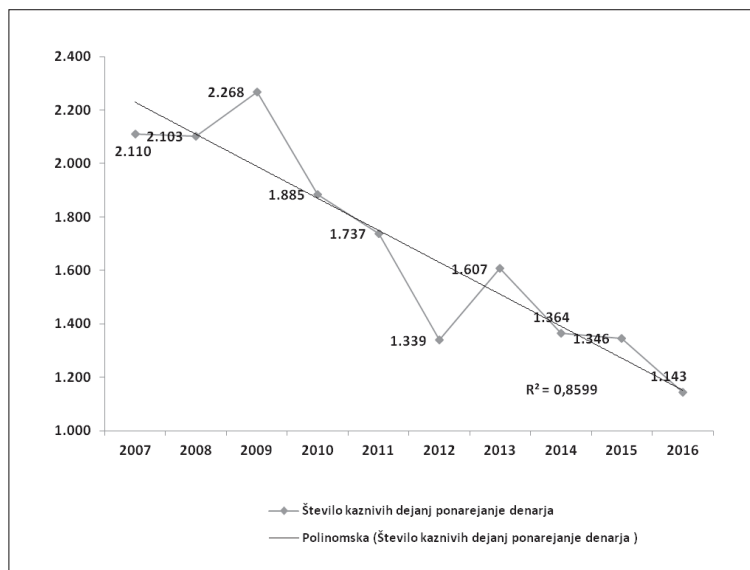
Znatno odmak števila kaznivih dejanj zlorabe prostitucije in trgovine z ljudmi je razviden tudi iz desetletne primerjave števila kaznivih dejanj, zaradi česar je trend tudi rahlo pozitiven, čeprav zaradi nihanja in majhnega števila kaznivih dejanj nima dobre napovedne vrednosti (graf 16).

Policija je obravnavala 1.143 (1.346) kaznivih dejanj ponarejanja denarja ali za 15,1 % manj, zaseženih pa je bilo več ponaredkov, in sicer 3.080 (2.882), od tega 1.970 (1.751) evrskih bankovcev, 1.030 (1.092) evrskih kovancev in 80 (39) bankovcev drugih valut (MNZ, Policija, 2017: 25).

Kot je razvidno iz grafa 17, se število kaznivih dejanj ponarejanja denarja zmanjšuje od leta 2009, le v letu 2013 je bil ponoven porast, kar pa je posledica več unovčitev po le enega samega ponaredka (MNZ, Policija, 2014: 24).

Tabela 25: Zaseženi ponaredki 2007–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017)

Valuta	Število kaznivih dejanj									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Evro										
Kovanci	1.803	1.878	1.448	1.518	1.459	1.956	1.307	1.181	1.092	1.030
Bankovci	1.826	1.970	1.891	2.603	1.174	2.362	1.597	4.869	1.751	1.970
Bankovci drugih valut	1.890	1.057	61	138	639	321	65	340	39	80
Skupaj	5.519	4.905	3.400	4.259	3.272	4.639	2.969	6.390	2.882	3.080

Graf 17: Trend ponarejanja denarja 2007–2016
(Vir: Kolenc et al., 2014; MNZ, Policija, 2017)

Tabela 26: Druge oblike ogrožanja varnosti 2015–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017: 61)

Oblike ogrožanja varnosti	Število kaznivih dejanj		Porast/ upad [v %]	Število ovadenih osumljencev		Porast/ upad [v %]
	2015	2016		2015	2016	
Protipravni odvzem prostosti	30	24	...	39	25	...
Ugrabitev	3	3	...	7	3	...
Grožnje	384	1.383	...	375	1.350	...
Izsiljevanje	184	189	2,7	157	154	-1,9
Povzročitev splošne nevarnosti	215	229	6,5	165	171	3,6
Samovoljnost	42	29	...	40	34	...
Ogrožanje oseb pod mednarodnim varstvom	1	0	...	1	0	...
Skupaj	859	1.857	116,2	784	1.737	121,6

Izsiljevanj je bilo 189 (184) ali za 2,7 % več, protipravnih odvzemov prostosti pa 24 (30). Policija je obravnavala 229 (215) povzročitev splošne nevarnosti in 3 (3) ugrabitev. Z 42 na 29 se je zmanjšalo število kaznivih dejanj samovoljnosti. Obravnavanih je bilo 1.383 (384) kaznivih dejanj groženj (MNZ, Policija, 2017: 61).

Pri omejevanju grožnje terorizma in z njim povezanega ekstremnega nasilja je bilo policijsko delo usmerjeno v preventivno delovanje. V 2016 je potekalo ozaveščanje policistov na lokalni ravni za pravočasno prepoznavanje nasilne radikalizacije s posebnim poudarkom na tujih terorističnih borcih, predvsem povratnikih. Na nacionalni ravni je policija nadaljevala neformalno vodenje in pripravo pobud v sklopu nacionalne RAN-platforme, na mednarodni ravni, v sklopu EU-projekta First Line, znotraj pomoči pri vzpostavljanju ustreznih nacionalnih kapacitet državam SEE, pa je bistveno pripomogla pri izboljšanju varnosti v posamezni regiji ter Sloveniji nasploh (MNZ, Policija, 2017: 25).

5 Namesto zaključka

V uvodu letnega poročila (MNZ, Policija, 2017: 4) je generalni direktor poudaril: »Čeprav letna poročila nikoli ne morejo v celoti zajeti vseh nalog, dosežkov in izzivov, s katerimi se srečujemo, bo obširen pregled dela in rezultatov bralcu zagotovo približal delovno dinamiko naše institucije, ki je v 2016 med drugim ponosno praznovala svojo 25. obletnico delovanja v samostojni Sloveniji. Vse večja nepredvidljivost varnostnih dogodkov, spreminjanje pojavnih oblik kriminalitete, selitev kriminalitete na splet itd. – vse to so več kot tehtni razlogi, ki so s konkretnimi dogodki v letu 2016 sprožili zahteve za spremembo ključnih policijskih zakonov in sprejem novih

policijskih pooblastil. Pri skoraj vseh predlaganih ukrepih je bilo izraženo nasprotovanje, ki pogosto ni premoglo kredibilne argumentacije, temveč le prazno in populistično mnenje, da se spreminjamo v t. i. policijsko državo. Vemo, kaj pomeni policijska država, in Slovenija je daleč od tega. Dejstvo je, da policija pooblastil oziroma ukrepov, ki jih predlaga, ne potrebuje zase, ampak zato, da izvršuje ustavno in zakonsko zagotovljeno pravico ljudi do varnosti. Večina državljanov to razume, saj se do dela policije opredeljujejo na podlagi lastnega izkustva, kar se izraža tudi z anketami javnega mnenja, ki kažejo, da ljudje policiji še vedno zaupajo. Zato ni razloga, da bi policijo potiskali nazaj v kameno dobo, ampak ji je treba omogočiti, da s svojimi pooblastili in opremo sledi razvoju kriminalitete ter se suvereno postavlja ob bok drugim evropskim policijam. Le tako se bo lahko uspešno spopadala z izzivi, ki jo čakajo v prihodnje.«

Tabela 27: Kriminalitetno število 2007–2016 (Vir: MNZ, Policija, 2017)

Vrsta kaznivega dejanja	Število kaznivih dejanj									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Umori in uboji	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Hude in posebno hude telesne poškodbe	14	10	10	11	9	10	8	9	8	7
Spolni delikti ²²	19	15	18	19	16	14	15	10	8	11
Ropi in roparske tatvine	26	24	29	27	23	23	22	18	14	14
Vlomi	883	734	738	639	650	672	725	659	497	519
Vsa kazniva dejanja	4.354	4.031	4.275	4.368	4.316	4.462	4.554	4.241	3.336	2.983

Skratka, za leto 2016 je na področju preiskovanja kriminalitete značilno (MNZ, Policija, 2017: 8):

– število kaznivih dejanj, na 100.000 prebivalcev – kriminalitetno število se je v primerjavi z 2007 zmanjšalo za 41,2 % (tabela 27);

– policija je obravnavala 61.574 kaznivih dejanj ali za 26,6 % manj od 10-letnega povprečja, ki znaša 83.891;

– preiskavnost kaznivih dejanj je bila 48,3 %, kar je 0,1 odstotne točke manj kot je 10-letno povprečje. Največji delež preiskavnosti imata PU Murska Sobota s 67,9 % in PU Novo mesto s 63,2 %, najmanjšo preiskavnost ima PU Ljubljana s 40,8 % preiskanih kaznivih dejanj;

– delež kaznivih dejanj, ki jih je odkrila policija, se je v 2016 zmanjšal za 1,7 odstotne točke na 13,5 %, pri čemer ima PU Novo mesto najvišji delež lastne dejavnosti, in sicer 29,7 %, PU Ljubljana pa najmanjšega, tj. 8,9 %;

– število mrtvih zaradi posledic kaznivih dejanj se je zmanjšalo s 56 na 43;

– število kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete se še vedno zmanjšuje. V 2016 jih je policija obravnavala za 18,8 % manj, njihov delež v celotni kriminaliteti pa se je zmanjšal na 16,6 %;

– delež škode gospodarske kriminalitete v celotni kriminaliteti se je povečal za 8,2 odstotne točke na 87,8 %;

– število tipičnih korupcijskih kaznivih dejanj se je z 89 povečalo na 199, pri čemer je bilo ovađenih 233 (105) oseb.

Literatura

1. Aebi, M. F., de Cavarlay, B. A., Barclay, G., Gruszczynska, B., Harrendorf, S., Heiskanen, M. et al. (2010). *European sourcebook of crime and criminal justice statistics – 2010* (4th ed.). The Hague: WODC. Pridobljeno na <https://english.wodc.nl/onderzoeksdata-base/european-sourcebook-4e-editie.aspx>
2. Brvar, B. (2013). *Merjenje kriminalitete*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti. Pridobljeno na http://www.inst-krim.si/fileadmin/user_upload/Merjenje_kriminalitete-Bogomil_Brvar.pdf
3. Clarke, S. (2013). Trends in crime and criminal justice, 2010. *Statistics in Focus*, (18). Pridobljeno na <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3433488/5585960/KS-SF-13-018-EN.PDF/b510d657-4749-47f5-81c4-adf66edfa6f3?version=1.0>
4. European Commission. (2016). *Eurostat*. Pridobljeno na <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main>
5. Ferme, J. in Kebe, J. (2012). Kriminaliteta v letu 2011. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(2), 85–102.
6. Kolenc, T., Kebe, J. in Bukovnik, A. (2011). Kriminaliteta v letu 2010. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62(2), 103–124.
7. Kolenc, T., Kebe, J. in Bukovnik, A. (2013). Kriminaliteta v Sloveniji v letu 2012. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(2), 95–121.
8. Kolenc, T., Kebe, J. in Bukovnik, A. (2014). Kriminaliteta v Sloveniji v letu 2013. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 65(3), 175–206.
9. Lukan, A. (2007). Kriminaliteta v letu 2006. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 58(2), 115–132.
10. Lukan, A. (2008). Kriminaliteta v letu 2007. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 59(2), 99–113.
11. Lukan, A. (2009). Kriminaliteta v letu 2008. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 60(2), 77–90.
12. Lukan, A. in Kolenc, T. (2010). Kriminaliteta v letu 2009. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 61(2), 117–140.
13. MNZ, Policija. (2010). *Poročilo o delu policije za leto 2009*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2009.pdf>
14. MNZ, Policija. (2014). *Poročilo o delu policije za 2013*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2013.pdf>

²² Kazniva dejanja posilstva, spolnega nasilja, kršitve spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja in spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let.

15. MNZ, Policija. (2015). *Poročilo o delu policije za 2014*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2014.pdf>
16. MNZ, Policija. (2016). *Poročilo o delu policije za 2015*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2015.pdf>
17. MNZ, Policija. (2017). *Poročilo o delu policije za 2016*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. Pridobljeno na <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2016.pdf>
18. Svetek, S. (2006). Kriminaliteta v letu 2005. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 57(2), 95–109.
19. University of Lausanne. (2015). *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics*. Pridobljeno na <http://wp.unil.ch/europeansourcebook>
20. Zakon o kazenskem postopku [ZKP]. (2014). *Uradni list RS*, (87/14).
21. Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora [ZOPNI]. (2011). *Uradni list RS* (91/11, 25/14).
22. Zakona o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja [ZOPOKD]. (2004). *Uradni list RS*, (98/04, 65/08, 57/12).

Crime in Slovenia in 2016

Branko Japelj, M.A., Director of Criminal Police Directorate, General Police Directorate,
Ministry of Interior, Slovenia. E-mail: branko.japelj@policija.si

This paper focuses on crime statistics, which were investigated by the Slovenian police, and changes and factors that have influenced them in their work. These data comprise only those criminal offences detected by the police, and consequently do not fully reflect the security situation in the country during the last year. The fight against economic crime was one of the priorities of the police, especially in the areas of increased risk of economic crime and corruption (banking, public authorities, health care, and protection of the financial interest of the EU). The National Investigation Bureau investigated demanding and complex forms of crime related to the banking sector and corporate crime in connection with abuses of financial instruments, acquisition of companies, capital increases and other illegal transactions. The Police, together with Europol, projects of the European multidisciplinary platform against criminal threats, and other foreign and domestic authorities fighting international organised and other serious forms of crime.

The Slovenian police investigated 61,574 criminal offences in 2016 (68,810 in 2015), which is 10.5% less than in the year before. The proportion of criminal offences that police have detected by its own activity decreased from 15.2% to 13.5% (1.7%). The share of criminal offenses investigated decreased from 52.0% to 48.3% (3.7%). The Police estimated that damage caused by these criminal offences amounted to 590.9 million euros (454.9 in 2015), which represents an increase of 29.9% over the prior year. They investigated 18.8% fewer economic crimes than in the year before. The proportion of economic crime decreased from 18.2% to 16.2%. In general, 8.7% fewer criminal offences were detected than in previous year, and 42.1% of criminal offences were investigated (45.6% in 2015). The scope of criminal offences against sexual integrity increased 38.0%, while juvenile crime decreased by 3.0%. The Police dealt with 1.6% more criminal offences against the economy than in the year before. A ten-year comparison revealed that the numbers of criminal offences, investigated criminal offences, and criminal offences detected by the police, significantly decreased in the last two years.

Keywords: crime, statistical data, criminal offences, police, police work, Slovenia

UDC: 343.3/.7(497.4)"2016"